

Anvar Samost:

Jüri Ratas ehitab vastukaaluks venelastele Keskerakonnas eesti tiiba. Lk 2

Muinsuskaitse soovis peatada

Haapsalu linnuse uuendamistööd. Lk 4

Lääne Elu

Loe värskaid uudiseid www.le.ee

LAUPÄEV, 11. NOVEMBER 2017 | NR 131 (4076) | 1 EURO

Olev Remsu

tahaks jätta raamatud ja reisida. Lk 6–7

● TÄITMATA LUBADUS

Väljaütlemised Lääne Elus maksid turu perenaisele töökoha

Haapsalu volikogu esimees Jaanus Karilaid käskis turu perenaise Katrin Rannamäe välja vahetada.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

14. oktoobri Lääne Elus ilmunud artiklis „Turumüüjad külmetavad lausvihma käes” iseloomustas Haapsalu turu perenaine Katrin Rannamäe turu seisukorda sõnaga „pekkis”. Ta näitas värskelt asfalteeritud turuplatsil suurt lomp, kust vihmavesi ära ei voola, sest sajuveetorustik on ühendamata, ning rääkis seda, et enne valimisi värviti üle turuhoone fassaad, kuigi tagasein on mädanenud. Rannamäe ütles, et tal pole aimugi, kas ja millal turu uuendamine jätkub.

„Valimised on ukse ees. Iga teine on lubanud uut turgu, aga kus see siis on,” pahandas Rannamäe oktoobris Lääne Elu veergudel.

Keegi ei öelnud

Kõik see maksis Rannamäele töökoha. Novembri algusest vastutab turu eest Haapsalu Linnahoolduse juht Alo Lõps. Rannamäe ise kuulis vallandamisest Lääne Elu käest. Kuni selle nädala teisipäevani ei olnud tal õrna aimugi, et turul on juba kuu algusest uus peremees.

„Minuga sellest räägitud ei ole. Turu võtmed on minu käes. Eile korjasin müüjailt kohamaksu. Alo ei ole mulle öelnud, et mina turuga enam ei tegele,” ütles Rannamäe Lääne Elule teisipäeval.

Ka ei teadnud ta midagi sellest, et peab hakkama tegelema Ridala kalmistutega. Rannamäe teada olid mingid muudatused tulemas, aga täpsemalt polnud neist räägitud. „Ma ei käi iga päev internetist vaatamas, kas ma olen perenaine või mitte, aga kui Alo ütleb, et ma ei ole turu perenaine, siis nii on,” ütles Rannamäe.

Turu omanik on Haapsalu linn, turgu haldab Haapsalu Lin-

Haapsalu turu perenaine Katrin Rannamäe (keskel) sai selle kuu alguses ametist lahti, sest julges turgu avalikult kritiseerida.

nahoolduse osatühing. Haapsalu Linnahoolduse veebilehel seisab Haapsalu turu taga just Alo Lõpsi nimi. Turu senise perenaise Katrin Rannamäe vastutada on veebilehe järgi kalmistud. Lõps kinnitas Lääne Elule, et turu eest vastutab nüüd tema. „Turul on üks inimene, kes turuga tegeleb. Kui seda peab just nii nimetama, siis jah, mina olen turu peremees novembri algusest pea-

le,” ütles Lõps. Lõpsi sõnul tegeleb Rannamäe nüüd kalmistutega. „Peale Haapsalu tuleb tal hakata tegelema ka Ridala kalmistutega. Pole vaja inimest üle koormata,” põhjendas Lõps perenaise vahetust.

Küsimusele, kas Rannamäe sai ametist lahti, sest kritiseeris Lääne Elu artiklis turu seisukorda, vastas Lõps: „See on spekulatsioon, mis ei vasta absoluut-

selt tõele. Me ei lase inimest sellepärast lahti, et ta ajakirjandusega suhtleb.”

Püüdis takistada

Haapsalu Linnamajanduse nõukogu liikme ja Haapsalu volikogu esimehe Jaanus Karilaidi sõnul see päris nii siiski ei ole. „Kui inimene tuleb avalikkuse ette hädaldama, et turg on kehvasti, siis sellega leppida ei saa,”

ütles Karilaid. Lääne Elule teadaolevalt käskis just Karilaid Lõpsil perenaine välja vahetada. Karilaid ütles, et enne 14. oktoobri artikli ilmutist polnud tal õrna aimugi, mis seisus turg tegelikult on. „Selle kohta ei tulnud perenaiselt mitte ühtegi signaali,” märkis Karilaid.

Karilaid arutas pärast artikli ilmutist Lõpsiga turu seisukorda. „Lõps ütles, et ta on valmis

võtma vastutuse turu eest enda peale,” ütles Karilaid.

Karilaidi sõnul pidi Haapsalu turu perenaise vahetuse korraldama Lõps. „Kas ja kuidas ta seda on teinud, sellega pole ma kursis, aga kui juht teeb ümberkorralduse, siis tuleb töötajat teavitada. Kui ta seda teinud ei ole, ei saa ta oma tööga hakkama,” ütles Karilaid.

Karilaid tunnistas, et turul on hulk tegemata töid ja kui turumüüjate tingimused on varasemaga võrreldes halvenenud, siis ei saa sellega leppida. „Fassaadi uuendamisest ja turuplatsi asfalteerimisest on vähe. Turu puhul on tehtud vigu, ja neid tuleb tunnistada. On see siis turu perenaine, on see Alo Lõps, on see Jaanus Karilaid. Me ei ole oma tööga hakkama saanud,” ütles Karilaid.

Karilaidi sõnul ei saa aga ka turu perenaine öelda, et uuendamise plaane on tema eest varjatud. „Kui ta nägi, et olukord on nii hull, siis tulnuks seda öelda meile, mitte minna avalikkuse ette. Ilmselt käib töö talle sel juhul üle jõu,” ütles Karilaid.

Pärast Karilaidi ja Rannamäe rääkimist helistas Lääne Elu uuesti Alo Lõpsile, küsimaks, kes siis ikkagi on turu peremees või perenaine. „Turuga tegelen mina. Katrin ei tegele,” ütles Lõps korduvalt. „Maksu korjata võib kes iganes. Vastutan mina. Enne vastutas Katrin. Nüüd vastutan mina.”

Sellele lisaks püüdis Lõps artikli ilmutist takistada. „Teil ei ole lubatud Katrini kommentaare kasutada!” ütles Lõps.

Haapsalu Linnahoolduse nõukokku kuuluvad koos Karilaiduga Haapsalu aselinnapea Peeter Vikman Keskerakonnast ja linnavolinik Riho Lepp VLst HaRi.

Lääneranna volikogu esimehe palga üle läks vaidluseks

Kuna Lääneranna volikogu oma esimehe palga suuruse asjus üksmeelele ei jõudnud, pandi see lõpuks hääletusele. Neljapäeval samal istungil Lääneranna vallavanemaks valitud Mikk Pikkmet (VL Lääneranna) tegi ettepaneku maksta volikogu esimehele Arno Peksarile (VL Lääneranna) töötasuks 1375 eurot kuus ehk pool vallavanema palka.

Volikogu liikme Mardo Leiumaa (VL Lääneranna) ettepanek oli 1600 eurot kuus. Leiumaa leidis, et volikogu esimehe palga suurus ei pea olema seotud vallavanema palgaga. „Nelja valja kokkuliitmine võtab aega ja

Küllil Raudsik (vasakult), Jüri Mõniste ja Mardo Leiumaa leidsid, et volikogu esimehe palk peaks olema 1600 eurot. URMAS LAURI

tööd. See on täiskohaga tegemine,” ütles Leiumaa.

Opositsiooni liider Rait Maruste (VL Nelja Valla Ühisjõud) pakkus, et võiks enne volikogu esimehele palga määramist ära oodata kogu palgaskaala, et seejärel otsustada, kui palju esimehele maksta. See ettepanek ei leidnud poolehoidjaid, sest kõigi valitöötajate palkade paikasamine võtab aega mitu kuud.

Kuna volikogu ei jõudnud palga suuruses konsensusele, pandi see lõpuks hääletusele. 1375 euro poolt oli 15 volikogu liiget, 1600 euro poolt kolm volikogu liiget (Mardo Leiumaa, Jüri Mõ-

niste (VL Lääneranna) ja opositsionist Külli Raudsik).

Telefonihüvitist saab Arno Peksar kümme eurot kuus.

Vaidluse tekitas ka revisjonikomisjoni liikmele makstav tasu. Volikogu liikme istungitasuks määrati 50 eurot, komisjoni esimeeste koosolekutasuks 40 eurot ja komisjoni liikmete tasuks 20 eurot.

Revisjonikomisjoni liikmeks valitud Jaak Kastepõld (VL Lääneranna) leidis, et revisjonikomisjoni liikme tasu peaks olema kõrgem kui teiste komisjonide liikmeil. „Kas revisjonikomisjoni liikmeile kehtib sama

raha kui teistele komisjonidele? See ei ole õiglane. Revisjoni tegemine võtab terve päeva. 20 euro eest ei hakka ma kohale tulemagi,” ütles Kastepõld.

Volikogu otsustas, et tasuks jääb siiski 20 eurot.

Lääneranna vallavanem Mikk Pikkmet hakkab saama 2750 eurot kuus. Telefonikompensatsiooni saab Pikkmet 20 eurot kuus.

Koonga endise vallavanemana sai Pikkmet 1500 eurot kuus. Lihula vallavanema palk oli 1900 eurot. Lääneranna vald moodustas Lihula, Hanila, Koonga ja Varbla vallast.

KAIE ILVES

● JUHTKIRI

Haapsalu turuga on kehvasti

Keskerakonna nelja aasta tagune valimislubadus Haapsalu turg uuendada on täitmata. Justkui sellest veel vähe oleks, on turgu haldava Haapsalu Linnahoolduse juhi Alo Lõpsi ning ka Haapsalu volikogu juhi Jaanus Karilaiu käitumine taunimisväärne.

Karilaid ja Lõps otsustasid oma ametikohalt minema lüüa turu perenaise Katrin Rannamäe, sest viimane sõandas avalikult välja öelda, et turg laguneb ning renoveerimistööd on pooleli jäänud. Lõps püüdis Lääne Elule selgeks teha, et turuprobleemidest kirjutamiseks pole vähimatki põhjust.

Esiteks võiksid linna- ja linnafirmajuht aru saada, et Eestis kehtib sõnavabadus. Turu perenaine ei avalikustanud ettevõtte ärisaladust, vaid rääkis seda, mida võib igatüki oma silmaga näha, mistõttu pole põhjust teda oma ametikohalt ära ajada.

Müüjad külmetavad praegu lausvihma käes, sest kitsukesed varjualused ei kaitse neid ega kaup ja keset turuplatsi laiutab hiiglaslik veelomp. Plats on küll asfalteeritud, kuid vee ärajooksu pole ehitatud. Turuhoone esiküljel on värvitud, tagaküljel mädaneb.

Täitmata valimislubadus iseenesest on juba halb, veel halvem aga on see, kuidas turu puhul üldse asju on aetud. Olukord on paranemise asemel muutunud halvemaks, kuigi näiliselt oleks nagu parem. Kõik see teeniks justkui eesmärki näidata, et kõik on korras. On investeeritud, on tehtud, suures osas küll vahe-tult enne valimisi, aga ikkagi tehtud.

Turu eest vastutajad räägivad õhinal plaanist ja eskiisist, kuigi kellelgi pole vähimatki aimu, kui palju võiks uuendamine maksta ja millal seda kõike tehakse. Nii tekibki lõpuks tunne, et Haapsalu turg on nagu miraaž, mida imetleda, ja häda sellele, kes keeldub seda tegelikkuseks pidamast.

See kõik on ennekuulmatu ja kuuluks nagu mingisse teise aega ja riiki. See, kuidas turul asju seni on aetud, on ennekuulmatu ja sündsusetu.

● TEISED LEHED

Mihkel Mutt: vabandage, aga Eestis on nii kombeks!

POSTIMEES. Kas Eesti poliitikul oleks üldse julgust selg sirgu ajada ja Brüsseli bürokraatidele mingis küsimuses, mis Eesti huvidega ei ühti, lakooniliselt teatada, et meil on nii kombeks ja teisiti ei saa? Või tõmmataks selg sellises hü-poteetilises olukorras lihtsalt küüru, arutleb Mihkel Mutt.

Ei mäleta täpselt, millega seoses, igatahes kui Euroopa Liidu funktsionäärid olid imestunud, miks Soome käitub teatavas küsimuses ülejäänust erinevalt, miks ta ei laula kaasa ühises harmooniakooris (võimalik, et asi puudutas pagulaspoliitikat), siis ütles nende peaminister napisõnaliselt: „See on Suomi.” Ja kõik! Midagi kaunistat on raske ette kujutada. Ei mingit lillelist patriootilist retoorikat, endale vastu rinda tagumist ega silmade pööritamist. Lihtsalt nentimine, et meie teeme nii, sest... meie oleme meie ja meile tundub nii õigem.

Kas eestlane julgeks kunagi nii öelda? Kas meie peaministrid julgeksid Brüsselile vastata „Eestis on nii kombeks.”? Ma pole selles kindel. Pigem nad kas vabandaksid, et tegemist on arusaamatusega ning et asi lahendatakse. Või määmutaksid ja vingerdaksid, et asja kuidagi kaelast ära saada. (Ja üritaksid end seejärel grupipildi peal soodsamasse positsiooni nihverdada.)

● LAUSELAEN

„Haapsalu-suguse linna kohta on 3000 hea palk.”

Haapsalus taas linnapeaks valitud **Urmas Sukles** oma uue, kolmandiku jagu tõusva palga kohta. LE, 9. november 2017

NÄDAL

06.11.2017

Uuele Keskerakonnale on Tallinn vahend

Keskerakonna juhid on suurema osa Tallinna valimisvõidu järel astunud sammudest teinud riigis liidrikohta hoidmiseks, riigikogu valimisi ning erakonna strateegilist vaadet silmas pidades.

„Pumba juures olla tore, ainult hais on hirmus kole.” Pisut hilja, aga sain ka mina nüüd oma nalja Aivar Riisalu arvel ära teha. Võib üsna kindel olla, et neid nalju tehakse veel, sest Meie Mehe laulutekstidest leiab igasugust. Tegelikult aga peaks naljad jätma ja vaatama tõsiselt, kuidas Keskerakond kohalike valimiste järel tegutseb, eriti Tallinnas. Enam-vähem kõigil teistel erakondadel oleks siit palju õppida.

Esiteks, uus linnapea Taavi Aas. Kevadel oli Keskerakonnal suur Edgar Savisaare nimeline probleem. Ligi 10 aastat isevalitsejana Tallinna juhtinud linnapea oli ametist kõrvaldatud, kohe algas tema korruptsioonisüüdistusi käsitlev kohtuistung ning võis ette arvata, et teised erakonnad võtavad Keskerakonna ja korruptsiooni kindlasti valimistel jõuliselt teemaks. Keskerakond pani linnapea kandidaadiks vastu paljusid ootusi halli karva ametniku kuvandiga Taavi Aasa ja see oli õige valik, sest Aas ei seostunud valijatel mitte korruptsiooni, vaid igapäevaste kommunaalteemadega. Aas rääkis neist meelsasti ja jääb ka pärast valimisi rääkima.

Taavi Aas saab teeremondist, lasteadeadest, lumekoristusest, haljastusest jms rääkida juba sellepärast, et rollide jaotus Tallinnas muutub.

Senine rollijaotus oli Tallinnas tehtud linnapea Edgar Savisaare poolt ja tema enda jaoks. Savisaar ehk linnapea avas iga viimasegi mänguväljaku, saabus autokolonn ja kümnepealise saatjakonna eesotsas, kohtus

ANVAR SAMOST
kolumnist

Tallinnas esinevate kuulsate artistidega, võttis ehitajalt vastu sotsiaalmaju ja koolihooneid, esines PBKs. Edaspidi on väga tõenäoline, et seda kõike hakkab nüüd tegema 25 000 hääle toel volikogu esimeheks valitud Mihhail Kõlvart.

Kui senist volikogu esimeest ei teadnud keegi, siis nüüd saab olema hoopis teisiti.

Ei ole kindel, et selline asjade käik on Jüri Ratase ja tema erakonnasistest liitlaste siiras tahe, aga pikas perspektiivis tuleb kasuks neilegi, kui Kõlvart riigikogu valimistel Tallinnas hea tulemuse teeb. Peaasi et ei teeks paremat, kui teeb Ratase ise Harju- ja Raplamaal, sest siis satuks erakonna esimehe staatus küsimärgi alla.

Riigikogu valimisteks Keskerakonna maine kujundamisega eesti keelt kõnelevate valijate heaks on aga Ratase meeskond töötanud juba kohalike valimiste päevast alates.

Züleyxa Izmailova abilinnapeaks! Strateegiliselt näib see olevat samm, mil igasugune negatiivne tulemuse võimalus Keskerakonnalt täiesti puudub. Uus nägu, nooruslik kuvand, kindlustuspoliis Tallinnale ebamugavate keskkonnateemade suhtes: check, check, check. Kui peaks juhtuma,

et roheliste toetus kasvab – väga hea, sest Keskerakonna valijatest ei võta see kedagi ära, küll aga konkurentidelt. Kui rohelised senise „kartellivälise” ja alternatiivse maine kaotavad või osutub värske abilinnapea saatuks, pole midagi lahti – see on roheliste probleem. Kui aga mõelda kõigi võimaluste peale, mis Izmailova persooni promomiseks praeguses Tallinnas avanevad, siis hakkab isegi kahju opositsioonis istuvatest sotsidest ja teistest.

Ja Aivar Riisalu. Ratase teab, et vastukaaluks vene tiivale peab Keskerakond ehitama ka eesti tiiba. Selleks on vaja uusi inimesi, kes tooksid endaga kaasa märke, mis on Keskerakonnas nõrgalt esindatud. Küsite, mis uus nägu see Riisalu on. Ratase meeskond on varemgi silma torganud selle poolest, et töötab nende inimestega, kes on saada, mitte ei löö ideaalse valiku puudumisel käega. Riisalu ei ole avalikus pildis mitte Meie Mehe laulja, vaid eelkõige tubli eestimeelne mees, kaitseliitlane, otseütleja, self-made-ettevõtja.

Kes jälgis valimiskampaaniat Tartus, see teab, et mõtetest, millega meedias nädalaid kestvaid debatte tekitada, tal puudu ei tule.

Ennustan, et nimesid, kes Keskerakonna mainet Tallinnas uuendada aitavad ning kelle leidmist ja ära-veenmist Keskerakonna esimees sedavõrd oluliseks peab, et isiklikult kell 21.30 esimene kõne teha, kuulme lähiajal veel.

● **Peaasi et ei teeks paremat, kui teeb Ratase ise Harju- ja Raplamaal, sest siis satuks erakonna esimehe staatus küsimärgi alla.**

● LIHULA FIRMA JÄI LEPINGUTA

Go Bus ja M.K.Reis-X võitsid Läänemaa bussikonkursi

Läänemaa bussiliinide riigihanke võitsid bussifirmad Go Bus ja M.K.Reis-X, mis hakkavad Läänemaal reisijaid vedama tuleva aasta 1. juulist.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

Riigihanke kuulutati välja kolmes liinigrupis. Kõige suurem on liinigrupp 1, kuhu kuuluvad Haapsalu–Tartu ja Haapsalu–Tallinna liinid, Haapsalu linnaliinid ja suurem osa maakonnaliine.

Praegu sõidavad neid liine ja hakkavad ka edaspidi sõitma M.K.Reis-X bussid. Seda liini soovis sõita neli bussifirmat, kelle seast M.K.Reis-X valiti parimaks.

Kõrge hind

M.K.Reis-X OÜ regioonijuht Har-do Tamme ei olnud eile õhtul veel riigihanke tulemustega kursis ja sai võitjaks tulemisest teada Lääne Elu käest. „Seda on rõõm kuulda, et võitsime. Eks riigihankel minnaksegi võitma,” ütles Tamme.

M.K.Reis-X sõidab praegu Põhja- ja Kesk-Läänemaa liine. Tamme ütles, et uue hanke võitjana jääb liinikilomeetrite hulk enam-vähem samaks. „Osa liine jääb meil ära, osa tuleb juurde,” ütles Tamme.

Suur muudatus ootab ees liinigrupi 2, Lihula ja Hanila liine, mida seni on sõitnud Lihula bussifirma L&L, mis osales hankes, kuid ei võitnud. 1. juulist hakkavad Lihula ja Hanila liine sõitma Go Busi bussid. L&L-i tegevdirektor Aare Sillukse ütles, et määravaks sai hind. „Kõik muud tingimused olid meil täidetud, aga meie pakutud hind ei olnud kõige odavam,” ütles Sillukse.

Lihula bussifirma L&L tuleva aasta juulist enam Haapsallu ei sõida, sest firma kaotas hankel.

Kommertsliine L&L ei sõida, nii et edaspidi jäävad neile tellimusveod ja osa õpilasliine. „Pärnumaa hange on samuti tulemas,” ütles Sillukse. Ka selle liinigrupi hankes osales neli pakkujat.

Tasuta Tartu ja Tallinna

Liinigrupi 3 sai samuti endale Go Bus, kes oli ka ainus pakkuja. Praegu sõidab neid liine M.K.Reis-X.

Lääne maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juha-

taja Merle Mäesalu ütles, et liinigrupp 3 on Nõva ja Noarootsi kandi nõudeliinid – Nõva ja Noarootsi kant. Nõudeliin tähendab seda, et buss läheb liinile siis, kui hiljemalt eelmise õhtu kella kuueks on bussifirmale antud teada sõidusoovist.

Mäesalu ütles, et paremate pakkujate valikul arvestati liinikilomeetri maksunust, busside vanust, alkoholiku olemasolu.

Tuleva aasta 1. juulist, mil uued bussifirmad sõitma hak-

kavad, peaks maakonnasisene bussisõit olema tasuta.

Mäesalu ei osanud öelda, kas see tõepoolest nii on. „Praegu on palju segadust ja ühtegi kindlat otsust valitsus teinud ei ole,” ütles Mäesalu.

Tasuta sõita peaks 1. juulist saama Haapsalust ka Tartusse ja Tallinna.

„Seda siis avalikel liinidel, mille riik tellib ja mille eest maksab, mitte kommertsliinidel,” ütles Mäesalu.

Õiguskantsler sai Haapsalu põhimääruse kohta kaebekirja

Haapsalu linnavolikogu esimees Jaanus Karilaid sai 6. novembril õiguskantsler Ülle Madiselt kirja, millest selgus, et üks Haapsalu linnakodanik on saatnud talle teate, et pärast Ridala vallaga ühinemist puudub Haapsalu linnal põhimäärus.

Õiguskantsler soovitas oma kirjas Haapsalu linnavolikogul toimida täpselt nii, nagu voli-

kogu teisel istungil 3. novembril tehti – määrata kindlaks selle kohaliku omavalitsuse üksuse põhimäärus, millest juhitudakse kuni uue põhimääruse kehtestamiseni. Volikogu otsusega sai selleks Haapsalu linna põhimäärus.

„See kinnitab, et me oleme õigel teel,” ütles Karilaid.

LEMMI KANN

Andres Paju koos tütar Nelli Differtiga Tallinna Mõõgal.

Läänemaa aasta isa on Andres Paju

Lääne maavalitsus valis Läänemaa aasta isa tiitli saajaks Andres Paju Linnamäelt.

Paju ise sai tiitlist teada juba nädala eest, mil talle tuli Lääne maavalitsusest telefonikõne, et tütar on ta esitanud aasta isa tiitlile ja Paju võiks oma aega planeerides arvestada, et tänuüritus toimub 23. novembril.

Paju tütar ei ole keegi muu, kui Läänemaa üks tuntumaid epeevehklejaid Nelli Differt.

„Üllatunud olin, aga väga meeldiv,” ütles Paju tiitli kohta. „Eks kõik isad ole head, aga et kohe nii kõrge tunnustus, see üllatas.”

„Hooliv isa, toetav abikaasa, parim sõber, kirklik spordien-

tusiast, hinnatud töömees,” iseloomustas tütar oma isa.

Andres Paju on Läänemaal sündinud, kasvanud ja siin pere loonud. 2001 sai Andres Paju abikaasa Leelo Läänemaa aasta ema tiitli. Pajude peres on kolm last: 27aastane Nelli, 28aastane Karl ja 17aastane Raul.

Pere vanim laps Karl on erivajadusega, tema kasvatamine ei ole olnud lihtne ja kerge.

Andres Paju töötab Helka salongis mööblipaigaldajana. Üldse esitati Lääne maavalitsusele neli aasta isa kandidaati, üks Lihula ja kaks Ridala vallast. Läänemaa aasta isa tänatakse 23. novembril Puise Nina talus tänuõhtul.

KAIE ILVES

Haapsalul on eilsest neli aselinnapead

Haapsalu volikogu kinnitas eilsel istungil Haapsalu aselinnapeadeks Peeter Vikmani, Helen Rammu (pildil), Kaja Rootare ja Liina Põllu.

Linnavolinik Merle Mäesalu küsis aselinnapeade kandidaadid volikogule esitanud linnapea Urmas Sukleselt, miks on Haapsalule vaja neljandat aselinnapead. „Me ühineme Ridala vallaga ja on väga tark mõte võtta meeskonda Ridala vallavanem, sest peale selle, et ta tunneb hästi Ridala valda, on ta ka spetsialist planeeringute ja maa küsimustes,” vastas Sukles.

„Rammu kaasamine Haapsalu linnavalitsusse peaks leevendama ka suurt muret maaelanike pärast,” ütles Sukles. Rammu ülesandeks on Haapsalu linna üldplaneeringu väljatöötamine ja detailplaneeringute menetlemine. Haapsalu linnas on praegu pooleli üks detailplaneering, Ridalas 40.

Vikmani haldusalaks on kommunaalküsimused, Rootare vastutab sotsiaal- ning Põld haridus- ja kultuurivaldkonna eest. Kõik aselinnapead said volikogu puldis enne hääletust võimaluse end ja oma saavutusi tutvustada.

Vikmanil oli linnavolinikele ka üks sõnum. „Kui tekib mõni küsimus, kuidas Haapsalu linnal mõnel ehitusel või kommunaalteemas läheb, siis seda ei peaks tegema Lääne Elu kaudu või teabenõude korras volikogu saalis, vaid seda võiks teha minu kabinetis,” ütles Vikman.

Volikogu kinnitas ka Haapsalu linnapea ja aselinnapeade palgad, vastavalt 3000 ja 2400 eurot kuus. Palgaeelnõu ei saanud volikogu liikmetelt ühtegi vastuhäälet.

Valimisliit Meie Inimesed on moodustanud fraktsiooni, mis tähendab kohta volikogu juhatustes.

LEMMI KANN

Läänemaa noorim vallavolinik on Andri Annerviek

Lääneranna vallavanemaks valitud Mikk Pikkmetsa asemel tuleb volikogusse 20aastane bioloogiatudeng Andri Annerviek, kes on kunagise Lääne maakonna piires noorim volikogu liige.

Annerviek ütles, et otsustas kandideerida isa soovitusel. Andri Annervieki isa Egon Annerviek oli Koonga volikogu liige.

1997. aastal sündinud Annerviek kandideeris Lääneranna volikogusse valimised võitnud VL Lääneranna nimekirjas

ja sai 35 häält. Ühtegi erakonda Annerviek ei kuulu. Ta on lõpetanud Pärnu Koidula gümnaasiumi ning õpib Tartu ülikoolis bioloogiat ja looduskaitset.

Annerviek ütles, et külaliskumisele ja looduskaitsele tahab ta pühenduda ka volikogus.

Enne oli Läänemaa kõige noorem volikogu liige 27aastane Jaanus Rataskes, kes kandideeris Lääne-Nigula volikogusse Reformierakonna nimekirjas ja sai 68 häält.

KAIE ILVES

Tulge Diginädalale Haapsalu kontoris 13.–17. novembrini

SEB

Tutvuda saab

- Smart-ID-ga, mille saate laadida oma nutiseadmesse kontoris kohapeal
- Mobiil-ID-ga
- Videokohtumisega
- Mobiilipangaga

Tutvuge tingimustega seb.ee, vajadusel konsulteerige pangatöötajaga.

Haapsalu linnuse kemmerg osutus varakambriks

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Haapsalu piiskopilinnuse torni- ja tegevuskeskuse torni otseselt ei puuduta, mis sisaldas rikkalikku leiumaterjali.

Kuigi väikese linnuse ümberehitus keskaja teema- ja tegevuskeskuseks torni otseselt ei puuduta, mis sisaldas rikkalikku leiumaterjali.

Seda, et ümmarguse vahitorni alumise osa sees peidab end veel teinegi, väiksem nelinurkne torn, on enamikule linnusekülastajatele teadmata. Spetsialistidele pole see küll uudis, kuid torni lähemalt uurida pole seni saadud, sest see on olnud prahti täis loobitud.

Haapsalu piiskopilinnuse juhataja Kaire Toominga sõnul otsustatigi nüüd torni kallale minna sellepärast, et polnud teada, kas eelmiste restaureerimiste ajal 40–50 aastat tagasi torni puhastati või mitte.

Esimese paari meetri rämpsukihi eemaldamine tõi praegustes uurijates reaktsioonina kaasa nõrdimuse. Torni- ja tegevuskeskuse torni otseselt ei puuduta, mis sisaldas rikkalikku leiumaterjali.

Nii tuli ehitusprahi hulgast välja 1552. aasta katkuohvrite kadunuks peetud mälestuskivi tükk, raidkividetail, kus on näha Saare-Lääne piiskopkonna kaitsepühaku evangelist Johannese sümbolit kotkast. Samuti hauakivi- ja portaalitükke.

„Sellised näited on natuke kurvad, et osa keskajast raidkivipärast on nii-öelda restaureerimistööde käigus mittevajalikuna ehitusprahi loobitud,” ütles Haapsalu ja Läänemaa muuseumide sihtasutuse juht Anton Pärn.

Rootsiaegne maiuspala

Nõukogudeaegsest rämpsust läbi kaevates jõuti umbes kolme meetri paksuseks osutunud rootsiaegse kemmergukihini.

Kõige selle kõrval, mis tavaliselt käimlasse jõuab, oli sinna tee leidnud ka hulgaliselt igapäevaelus kasutatud esemeid ja loomaluud. Anton Pärn sõnul asus kemmergu lähedal linnuse köök: „Purunenud

nõud on kõige lihtsamad teed pidi käimlasse visatud.”

Kõige rohkem tuli šahtist päevavalgele keraamikat ja klaasi. Osa nõude puhul on kätte saadud nii palju detaile, et anum on võimalik peaaegu tervikuna kokku panna. „Oleme saanud Haapsalu mõistes väga ilusat keraamikat,” ütles Pärn. Nii on leidude hulgas glasuuri reljeefse ornamendiga Raerani keraamikat 16. sajandi lõpust ja Westerwaldi keraamikat 17. sajandist.

Kannudest-peekritest rohkemgi on leitud sööginõude – toiduvalmistamiseks kasutatud kolmjalgpottide ehk kraapenite – tükke ning klaaspudelite kilde. Linnuse arheoloogilist uurimist juhtav arheoloog Jaak Mäll juhtis tähelepanu, et sööginõude kõrval on kemmergus oma lõpu leidnud ka savist ööpott.

Käimlasse oli loobitud ka ahjupotte ja -kahle, millest vanimad on 16. sajandi lõpust ja sarnanevad Osutitorni värava kõrvalt leitud ahjukahlitega. Kemmergukihist välja korjatud loomaluud lähevad ajaloomuuseumi, kus on käimas toitumisharjumuste uurimine. „Magustoiduks võtsime biomaterjali proovi ka, siis saavad uurijad seemnekesi ja ussimune taga otsida,” lisas Mäll.

Mäll nimetas rootsiaegsest kemmergukihist päevavalgele tulnud ideaalseks leiukompleksiks, mille arvel saab tulevase linnusemuuseumi ekspositsioon tõhusat täiendust.

Torn pakub mõistatusi

Nüüd, mil torni- ja tegevuskeskuse torni otseselt ei puuduta, mis sisaldas rikkalikku leiumaterjali.

Juba praegu on selge, et nelinurkne torn ehitati hilisema liisandusena väikese linnuse müürist väljapoole. Selge on seegi, et algselt pole torn mõeldud kemmerguks – sellele viitavad müüris olevad laske- ja valgusavad. „Keskajal see asi nii karm ka ei olnud, et ehitame suure vaevaga torni, teeme sinna laske- ja valgusavad ja siis võtame selle pelidikuna kasutusele,” ütles Mäll. Kemmerguna on torni kasutama hakatud 17. sajandil.

Toominga sõnul pole võimalik, et algselt kasutati torni alust osa vangikongina, kuhu pääses laes oleva luugi kaudu.

Kemmergusse visatud katkised savinõud.

ARVO TARMULA

Hoovipoolsest küljest välja tulnud hüpokaustahi jääks ette planeeritud liftile, mis inimestel korruste vahel liikuda lubab.

● VANAD AHJUD JÄID ETTE

Muinsuskaitssjad peatasid tööd piiskopilinnuses

Muinsuskaitseamet peatas Haapsalu linnuses kahe hüpokaustahju lammutamise, kuid andis pärast nõupidamist loa rekonstrueerimistöödele ette jäävad ahjud ja müürid lammutada.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Arheoloogidest koosnev eksperdinõukogu arutles neljapäeval Haapsalu linnuses selle üle, mida ette võtta arheoloogiliste uuringute ajal välja tulnud hüpokaustahju ja müüridega, mis ei sobitu ehitatava keskaja teemakeskuse projektiga.

Haapsalu ja Läänemaa muuseumide sihtasutuse juhi Anton Pärna sõnul oli sihtasutuse initsiatiiv, et arheoloogidest kolleegid Haapsallu tuleksid ja olukorra üle vaataksid.

Ahi jääb ette

Tulevase teemakeskuse sissepääsupaviljoni kohal tulid loodetud keldrite asemel päevavalgele kaks hüpokaustahju, pae- ja veeväravaks nimetatud madal kaar müüri all – kõik ehitatud Rootsi ajal.

Asja muutis keerulisemaks see, et osa leitud rajatisi ei sobitu muuseumi-teemakeskuse projektiga. Nimelt asub üks, siseõue poole jääv ahi kohas, kuhu peaks tulema keldri- ja põhikorrust ning terrassi ühendav lift ja läbipääs senistesse ruumidesse.

Paar nädalat tagasi peatas muinsuskaitseamet lõpliku otsuse tegemiseni hüpokaustahju lammutamise.

Pärna ning uurimisi juhtiva arheoloogi ja tulevase muuseumi ekspositsiooni projektijuhi Jaak Mälli sõnul paneks ahju säilitamise nõue aga muuseumi seis, kus kogu senine projekterimistöö tuleks ringi te-

Anton Pärn madala kaarava juures, mis võib olla rajatud keskajasse väravakäiku.

ha ja ekspositsiooni kontseptsioon muutuks täielikult.

Neljapäeval Haapsallu kogunenud arheoloogid tõdesid, et lammutamine on praegusel juhul paratamatu. Välismüüri poole jääva ahju tehniline seisukord on selline, et seda säilitada ei anna. Siseõue poole jääva ahju konstruktsioon on küll tugevam, kuid see jääks ette läbikäikudele.

Arheoloogid Villu Kadakas ja Ragnar Nurk olid siiski seda meelt, et enne lõplikku lammutamist võiks variante arhitektidega läbi mängida: „Kui leitaks mingi võimalus ukseava veidi nihutada, siis selle võiks arhitektidele lahendamiseks anda.”

Nurk lisas, et ka siseõue poole jäävate müüride puhul võiks arhitektidega aru pidada, kas neid oleks võimalik väärikalt eksponeerida või nende asukoht mar-

keerida. Kui aga müürid jääksid naljakalt kuhugi lae alla või vahelae sisse, pole sellel mõtet.

Kindlasti on kavas aga säilitada ja võimalusel eksponeerida väikese linnuse välismüürist leitud madal 3,5 meetri laiune kaarava. Jaak Mäll nimetab seda vesiväravaks, mille kaudu juhtis linnuse siseõuest välja sajuveed, ning tema hinnangul võib kaarava asuda keskajasse väravaaugus.

Vesivärav säilib

Kaevamistel on päevavalgele tulnud ka kahe renni jäänused – vanem neist oli õue pool kitsam ja laieneb kaare suunas, uuem aga vastupidi. Mälli sõnul on ilmselt ühel hetkel leitud, et sellise väljavooluava järele pole nii suurt vajadust – renn lammutati ning kaarava täideti ja tambiti mõlemalt poolt saviga kinni, kõrvale ehitati uus renn ja müüri raiuti uus ava.

Sel sügisel väikeses linnuses tehtud arheoloogilised uurimised on muutnud arusaama linnuse ehitusjärgudest. Poole sajandi taguse restaureerimise ajal on linnuse ehitusjärke vähe uuritud ja dokumenteeritud. See, mis toona üles ehitati, on suuresti fantaasia villi.

Nüüdse uurimisega on selgunud, et 16. sajandi lõpul ja 17. sajandil on tulevase sissepääsupaviljoni kohal olnud tihe ehitusteegevus. Sel ajal on linnuses sellesse ossa ehitatud ruum, mida linnuse varaloendites nimetatakse mustaks saaliks, ja ahjud, mille säilitamise või lammutamise üle arheoloogid aru pidasid, on mõeldud just musta saali kütmiseks.

Haapsalu piiskopilinnuse keskaja teemakeskus peaks valmima 2019. Keskus kujundab täielikult ümber väikese linnuse.

● ESIETENDUS

Iloni Imedemaa uus lavastus räägib hirmudest

Iloni Imedemaa tähistab Rootsi lastekirjaniku Astrid Lindgreni 110. sünniaastapäeva pühapäeval esietenduva näidendiga „Metsas pole mingeid röövleid”.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Lugu räägib väikesest poisist Peetrist (Tõru Kannimäe), kes satub oma nukumajja ja avastab seal nuku Mimmi (Lilia Viiret). Peeter pelgab metsas elavat röövlipéalikku Fiolitot (Siim Birk) ja tema röövleid, kuid kavalusega saavad poisid ja nukk röövlitest jagu ning Mimmi õpetab poisile, et röövleid pole vaja karta, isegi kui nad ongi seal metsas.

Lugu hirmudest

Lavastaja Karel Rahu sõnul on lugu ise küll Peetri hirmust röövlite ees, aga tegelikult võiks see olla igasugusest hirmust: „Ma arvan, siit loost võiks välja tulla, et me kardame seda, mida me ei tea. Kui me näiteks röövlit rohkem tundma saame, siis võib-olla polegi põhjust teda karta.”

Rahu lisas, et enne kui etendus pihta hakkab, teeb ta väikesesse sissejuhatuset, et arutada publikuga natuke hirmude teemal.

Näidendi „Metsas pole mingeid röövleid” leidis ja tõlkis rootsi keelest Maarja Aaloe. „Kuna „Lärmisepa tänava Lota” etendus oli nii edukas, otsisin näidendi, mida pole veel Eestis lavastatud ning mis sobiks saalis mängimiseks,” rääkis ta.

Röövlilugu ise pole eesti lugejale võõras, sest 2010. aastal on see Ilon Wiklandi illustatsiooni-dega raamat ilmunud eesti keeles. Ka väikesed näitlejad Lilia ja Tõru kinnitasid, et on raamatut lugenud, ja Tõru lisas, et ka filmi näinud.

Aaloe sõnul oli Lindgrenil kombeks oma lugudest ise ka näidendivariandid kirjutada, sest muidu võib autori isikupära ümberkirjutamisel kaduma minna.

Näidendis on neli põhitähte. Peaosanäitlejad Tõru Kannimäe ja Lilia Viiret on mõlemad 8aastased. Tõru õpib Oru, Lilia Haap-

Röövel Fiolito (Siim Birk, vasakul) ja Peetri (Tõru Kannimäe) mõõgavõitlus.

ARVO TARMULA

salu linna algkoolis ning nad mõlemad löövad kaasa Haapsalu noorte huvikeskuse draamaringis. Täiskasvanutest osalevad lavastuses röövlipéalik Fiolitot kehastav Siim Birk ja vanaema mängiv Sirje Maar.

Detailid on olulised

„Lisaks on veel publik – 42 röövlit,” lisas Lilia vahele. „Kuna me röövleid ei jaksanud proovidesse kaasata, siis arvasime, et publik aitab, kui on vaja röövli moodi

naerda või midagi muud teha,” selgitas lavastaja.

Peale lavastamise on Karel Rahu teinud ka muusikalise ja lavakujunduse. Lavakujunduse aluseks on Ilon Wiklandi illustatsioonid. „Kuna oleme ikkagi Iloni majas, siis on tähtis, et kõik oleks selline, nagu on raamatupildil – kui Fiolitol on pildil triibuline särk, siis peab meilgi olema,” rääkis Rahu. Ta lisas, et näitekskonnnast on Lilia see, kes kõige täpsemalt jäl-

gib, et detailid ikka õiged oleksid.

Liikumist on aidanud seada Triin Reemann. Proove alustas näitekskonnnast septembris. Karel Rahu tunnistas, et pole varem nii noorte näitlejatega töötanudki. „Lapsed on väga tragid ja töökad, aga peab arvestama, et väiksemad inimesed väsivad kiiremini, tunduvalt kiiremini, kui ma harjunud olen,” rääkis Rahu.

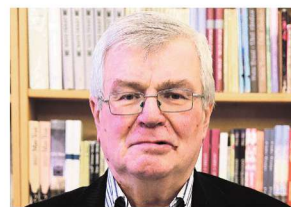
Lavastaja sõnul on sellisel puhul abiks kannatus. „Vahel, kui

näitleja sõna otseses mõttes põrandal pikali on, tulebki öelda, et aitab, täna ei tule rohkem midagi välja,” lisas ta.

„Metsas pole mingeid röövleid” esietendub isapäeval, 12. novembril. Kokku antakse novembri jooksul kümme etendust.

Iloni Imedemaa juhi Anne Suislepa sõnul on aeg valitud Astrid Lindgreni sünnipäeva järgi – 14. novembril saanuks tuntud Rootsi lastekirjanik 110aastaseks.

Juubilarid – november

● **1. novembril** sai 70aastaseks Haapsalus elav kirjanik ja literaat **Olev Remsu**.

● **1. novembril** sai 75aastaseks Haapsalus elav harrastuskirjanik ja heliraamatute organiseerija **Anni Oraveer**.

● **8. novembril** sai 70aastaseks Tallinnas sündinud laulja (sopran) **Helvi Raamat**, kelle suvekodu on Tuksis.

● **9. novembril** möödus 95 aastat kooliõpetaja ja harrastuskunstniku **Bernhard Raba** sünnist Asuküla vallas. Surnud 16. novembril 2002.

● **12. novembril** möödub 105 aastat ajakirjanik **Martin Kuldkepi** sünnist Viljandimaal Vastemõisa vallas. Ta lõpetas Läänemaa gümnaasiumi ja töötas Lääne Elu toimetuses. Surnud 25. juulil 1991 Stockholmis.

● **16. novembril** saab 50aastaseks Haapsalus sündinud kujurandaja, turundus- ja kultuuri- tegelane **Piret Hallik-Sass**. Haapsalu vapimärk 2009.

● **18. novembril** möödub 80 aastat arst **Maie Veikse** sünnist. Haapsalu vapimärk 2008. Surnud 10. septembril 2008 Haapsalus.

● **20. novembril** möödub 110 aastat ajakirjaniku ja purjesportlase **Alo Pakri** sünnist Haapsalus. Oli 1933–1934 ajalehe Lääne Elu toimetaja. Surnud 14. juulil 1943 Venemaal Sverdlovski oblastis Sevurallagis.

● **23. novembril** saab 60aastaseks Noarootsi kooli muusikaõpetaja ja koorijuht **Endla Kersman**.

● **24. novembril** möödub 150 aastat raamatukaupmehe, kirjastaja ja trükkikoja omaniku **Mart Tamverki** sünnist Harjumaal Varbola vallas. Surnud 1947 Haapsalus.

● **25. novembril** möödub 205 aastat baltisaksa ajaloolase, kooliõpetaja ja folkloristi **Friedrich Wilhelm Russwurmi** sünnist Saksamaal. Oli 1841–1868 Haapsalu kreiskooli õpetaja ja kooliinspektor. Surnud 4. veebruaril 1883 Tallinnas.

Koostanud Kaire Reiljan
Ilmar Jõesoo andmete põhjal

Ristil oli kümnes Lauluratas

IVI KÜLA

Risti muusikaõpetaja

Läinud reedel peeti Risti põhikoolis kümnendat korda solistide võistlust Lauluratas, kus astusid sel korral üles enam kui pooled kooli õpilased.

Lauljate saateansambli mängisid Haapsalu muusikakooli õpetajad Margus Tokko eestvedamisel. Nende kanda oli ka tehniline külg.

Lauluvõistlusel sai laulurõõmu tunda enam kui pool Risti kooli lastest, neist 26 esines ka solistina.

Kontserti alustasid kõige nooremad, 1.–2. klassi mudilased, lauluga „Müra pole muusika”. Seejärel oli solistidel julgem üshaaval oma laulud ette kanda.

3.–4. klassi ansambel esitas kahehäälselt muusika kiituseks laulu „Üks väike rõõm” ja seejä-

Esimese ja teise klassi mudilaskoor.

KAIL VISLA

rel esinesid kõik kaheksa lauljat ka solistina.

5.–9. klassi ansambel laulis soojenduseks laulu Chopini tuntud klaverimeloodiale „Igatsus”. Huvi-

tav on tõdeda, et nagu pole eelnenud alguslaulud sellel võistlusel varem kõlanud, on üldse üksikuid laule mitmel aastal ettekan-

gu igale lapsele oma laul loodud ja lastega laulikuid sirvides pälvivad tähelepanu üha uued laulud.

Pärast võistluslaulude ärakuulamist said oma arvamust avaldada ka kuulajad, pannes urni sedeli kolme oma lemmiku nimemega eri vanuseastmetest. Kui- gi tegemist on võistlusega, kus kaotajaid pole ja tähtis on kontserdist osa võtta, on siiski tore, kui kuuldust saab ka aktiivselt tagasisidet anda.

Sel ajal kui esinejad ja kuulajad said kringlit nautida, alustas tööd avarõõne žürii. Kümne aasta jooksul pole ükski žürii liige kordunud – ikka on lähemalt ja kaugemalt leitud toredaid muusikakogemusega mitmes vanuses inimesi. Sel aastal esindas žüriis noorem põlvkonda Kullamaa õpilane Anneli Riisalu, kel on lastemuusikakool lõpetatud ja kogemusi nii pillimängu, koorilaulu,

soololaulu kui ka isegi juba õpetamisega. Teine liige oli oma 35. lüaastaga staažikaim Kullamaa koguduse segakoori liige ning EELK misjonikoori laulja Maire Tiitus. Kolmas žürii liige oli kammer- ja ooperilaulja ning laulupedagoog Leelo Talvik.

1.–2. klassi võitjaks kuulutati Henriette Järv, publiku lemmikuks osutusid Romek Rohuniit ja Heidi Purde. 3.–4. klassi vanuseastmes pälvis esikoha Morten Pirk ning publiku preemia Martin Sinijärv.

Vanemas vanuserühmas noppis seekord mõlemad preemiad Tiina Liiv.

Kõige tähtsam oli siiski, et osalejad said näidata oma võimeid ja õpitut nii koolikaaslastele kui ka lähedastele. Just sellise isikliku lähenemise tõttu laulmisele on saanud võimalikuks nii väikese kooli koori osalemine laulupidudel.

KUI KASUTU KODUTEHNIKA JA LÄBIPÖLENUD LAMBIPIRN HAKKAVAD KUMMITAMA, SIIS KUHU NAD VIIA?

Õige vastus on lihtne > **kuhuvii.ee**. Siin saad teada, mida teha nii üleliigsete, aga töökorras kui ka päris kasutute ja vanade asjadega. Anname vanadele asjadele uue elu.

VAATA JUBA TÄNA KUHUVIIA.EE

EES-Ringlus

SKO GAISMA

● ÜMBERMAAILMAREISI JÄREL HAAPSALLU

Kirjanik Olev Remsu

Novembri esimesel päeval 70aastaseks saanud Olev Remsu elab kadedaks tegevalt vitas

RIINA TOBIAS
info@le.ee

Trükist tuli äsja kaks raamatut järjest, üks on pooleli. Tema kolumnid ilmuvad regulaarselt Postimehes ja vahel Päevalehes. Sel aastal on ta käinud Hiinas ja Austraalias, lähematest paikadest rääkimata; iga nädal tiirutab ta mööda Eestit küll autoga, küll jalgrattaga.

Reede hommikul tuli ta Haapsalu promenaadile Lääne Elu fotograafi ette otse basseinist, kus ujus oma tavapäraseks kaks kilomeetrit.

Kas teid ajab kõiki neid asju tegema uudishimu?

Ma ei talu rutiini. Ema ütles, et sa ei seisa pudeliski püsti. Ma ei püsi ühe koha peal. Õnneks olen end saanud teostada giidina. See olekski mu õige töö, sest mulle meeldib tohutult mööda maailma ringi koostada ja lobiseda meeldib ka. Ja kui selle eest ka makstakse...

Sel aastal olen käinud Poolas, Hiinas, Austraalias. Hiiumaa ja Kihnu ja selliseid otsi on veel olnud. Riia ooperis koos vanalinna ekskursiooniga, järgmisel päeval tiir juugendlinnaosas. Juugendlinnaosa on Riias kõvem kui vanalinn.

Algul olite giid peamiselt Euroopas bussireisidel.

Kõik suured linnad – Pariis, London, Praha – käisin läbi esimest korda giidina, nii et polnud varem käinud. Kui Eesti riik vabaks sai, ei olnud Youtube'i ega Google Mapsi. Käisin rahvusraamatukogus vanu kaarte vaatamas. Ka pommitatud Saksa linnad on ju tagasi ehitatud. Vana kaardi järgi tuubid linna pähe. Austraaliasse ja Uus-Meremaa le minnes lasen ka kõik linnad Youtube'is läbi ja keegi ei saa aru, et oled esimest korda. Materjali on Youtube'is nii palju, et ei jõua iialgi seda läbi käia. Kui alustasin, oli ikka päris raske.

Kõige huligaansemad on ekskursioonidel kooliõpilased ja kõige targemad on pensionärid.

Oleks hea, kui oleksin ainult rändaja! Tulin kolmapäeval Tartust Haapsallu Meleski, Kolga-Jaani ja Põltsamaa kaudu. Igal pool läksin maha. Meleskil polnud kümme, Kolga-Jaanis seitse, Põltsamaal viis aastat käinud – vaja üle vaadata!

Uusi kohti Eestis minul pole. Näidake mulle üks koht, kus ma pole käinud!

Jalgrattaga ikka on veel läbi sõitmata kohti?

Neid kohti veel on. Mind tõmbavad surnuaiad, kirikute varemed, mahajäetud kohad, ausõna peal seisvad majad, hurtsikud, millel katus sisse langenud. Igatahes mitte uus ja silmatorkav. Metsast võib leida onnikese, mille keegi on millegipärast ehitnud. Keset sügavat metsa!

Räägime teie rattahullusest.

Jah, niimoodi võib seda nimetada küll. Sõidan korraga 45–50 kilomeetrit. Enam ei sõi-

Olev Remsu jalgrattaga Haapsalu promenaadil.

ARVO TARMULA

Olev Remsu

- Sündinud 1.11.1947 Tartus.
- Lõpetanud Tartu 1. keskkooli (praeguse Hugo Treffneri gümnaasiumi) ja Tartu ülikooli ajaloo-keeleteaduskonna eesti keele ja kirjanduse osakonna žurnalistika eriharu.
- Olnud Tallinnfilmi vanemtoimetaja, kultuurilehe Sirp ja Vasar publitsistikaosakonna toimetaja, Vabadsuuraudio kommentaator, ERSP häälekanal ja Nädalaleht peatoimetaja, OSCE rahvusvaheline vaateleja konfliktikolletes ning valimistel Venemaal ja Balkanil.
- Wellesto liige ja üks selle asutajaid, Eesti karskusseltsi esimees.
- Olnud filmidramaturgia õppejõud Eesti kunstiakadeemias, Tallinna ülikoolis ja TÜ Viljandi kultuuriakadeemias.
- Giid reisidel Lääne-Euroopasse, Siberisse, Kaukaasiasse, Moskvasse, Peterburi, Ukrainasse, Aasiasse, Austraaliasse, Okeaaniasse ja Uus-Meremaa.
- Elab kümnendat aastat Haapsalus.

da aja peale. Varem sõitsin näiteks Riisipereni ja tagasi, olid oma rekordid ja puha. See tuleb jälle rutiinitalumatuses – tahaks vaheldust. Sõidan alati võõrastes linnades, kui giid olen. Panen rahva hotelli, laenan jalgratta ja sõidan kõik kohad läbi. Teen ikka nii: eksitan ennast alguses ära ja vaatan, mis välja tuleb. Pärast hakkann otsima, kus hotell on, ja käin sealhulgas ka kuulsamad kohad läbi. Paljud maailma linnad olen nii risti-põiki läbi sõitnud.

Äsja tuli teil välja reisikiri „Okeania, James Cook ja Uku Masing”. Miks Cook ja Masing?

Masing oli etiopist ja germanist, aga ka Okeania kultuuride tundja. Ta teadis 60–70 keelt ja need olid tal peas riulites – kui vaja, tõmbas välja. Austraalia ja Okeania keeli teadis ta palju. Olen raamatus Masingut üsna palju kasutanud, viitan temale.

● „Mulle hakkavad ideoloogid vastu. Las olla palju seisukohti! Õitsegu sada lille, valitsegu tuhat arvamust! Küll õige ise välja kasvab.”

Ja ümbermaailmareisija James Cook... Ma olen Emajõe ääres kasvanud, seal tahtis igaüks meremeheks saada, ehkki teine kallas paistis. Kevadel suurte ülejutuste ajal oli seal ka midagi meresarnast. Tahtsin saada James Cookiks. Ema-isa hirmutasid, et Cook söödi ära, aga vastasin, et mind juba ei sööda!

Pärast 8. klassi läksingi Tallinna merekooli sisseastumiseksameid tegema. Olin juba siis lühinägelik, kuid nii ei saa tüürimeheks. Aga ainult sealt sai minna

edasi Leningradi õppima kapteniks. Cook oli ju kapten. Oleks saanud õppida ainult motoristiks või katlakütjaks ja läksin ikkagi keskkooli.

Tartu ülikooli eesti keelde astumine tuli pinginaaber Jaan Undi mõjutusel. Meie klassist läksid üsna paljud eesti filoloogiat õppima, või ajalugu. Viimased spetsialiseerusid arheoloogiale või kunstiajaloole. Arheoloogias ja filoloogias oli punast värki vähe.

Olen teinud ka ümbermaailmareisi. Tongas elab 100 000 inimest, seal elas minu seal olles kaks eestlast – Leonhard Niit ja Risto Härmat. Arva, mida need kaks eestlast seal teises maailmas otsas omavahel tegid?

Kas võtsid koos kohalikku napsi?

Mõelge „Tõe ja õiguse” peale. Käisid kohut! Niit oli öelnud, et Härmat on narkar, ja too kaebas ta au ja väärkuse solvamise pärast kohtusse.

Tonga pealinnast Nuku'alofast, mis on ühe- ja kahekorrukseliste bangalote linn, lendasin ära 9.09.1999. Ületasin kuupäeva raja, samal kuupäeval olin Los Angelese pilvelõhkujate vahel.

Sattusin Tongasse nii, et üks ärimenes Kasmust sõitis oma laeva sinna müüma. Tänu kaptenile jõudsin kolm nädalat varem kohale. Tagasisõidupiletid olid ostetud, nii olin kolm nädalat Tonga saartel. Tagasi tulim Los Angelese, Tokyo ja Moskva kaudu, et teha maakera-le tiir peale.

Mis ajendas eelviimast, Haapsalu-temalist raamatut „Väikelinna baabad” kirjutama?
Mõtlesin, et osa

jutte, mis Voldemar Pinn on mulle Haapsalu kohta rääkinud, tuleb avalikkuse ette tuua. Minu arvates moodustab meie kõigi teadmine rahvusliku ühismälu. Kellel midagi sotsiaalsemat teada on, ei tohiks seda jätta enda teada. See on nagu heategu teistele.

Kui Kiltsis oli lennuväli, tundis Pinn ohvitseri ja teadis selliseid asju, mida ükski ajaleht tollal ei avaldanud. „Baabades” olen mälu järgi proovinud neid talletada.

„Baabade” peategelase Ljuboviga elasin üle 20 aasta, 2010. aastani Tallinnas rahvusraamatukogu taga ühes majas, kus meie pere oli ainus eesti pere. Aga kui meie ära kolisime, oli Ljubovi pere seal ainus vene pere, ülejäänud oli rahvusvaheline seltskond: itaallased ja teised.

Ta oli väga markantne proua, nagu raudnael. Ta sõbrannad töötasid Balti jaama turul. Ljubov, valge suvekübar peas, käis nendega juttu ajamas, kübara suured ääred lehvisid tuules.

Minu tollane naine arutas Ljuboviga naisteasju ja Külli kaudu kuulsin minagi. Kõigepealt oli mul soov need Haapsalu teemad kirja panna ja siis sidusin need markantse Ljuboviga.

Nii et Haapsalu elanik võiks seda lugeda?

Jah. Saaks teada ka minu versiooni tollastest äritegemistest. Seal on kirjas Haapsalu individuaalide kütmisest, kuidas see lennukibensiiniga käis. Pilootide lennutunde arvestati kulutatud kütuse järgi. Nii et kasulik oli kütust müüa. Kui lennuväli ära kolis, pidid siinsed individuaalid omanikud kõik ahjud ja katlad ümber tegema.

Kas uus raamat on juba soojas?

On jah, ma ei oska midagi muud teha. Kirjutan eesti filoloogidest, oma esimesest kursusest. Ühest neist, kes ei abiellu sellega, kellelega ta oma kursusest tahaks, vaid kellega ema peale käib. See oli mul ammu alustatud, vana jutt on üles soojendatud.

Kas teil Haapsalus kitsas ei ole?

On küll kitsas, väga. Kui oled Tartus ja Tallinnas sellises seltskonnas elanud. Seal on alati mingi kohvik, kus üks-kaks inimest on ees. Siin sellist kohta ei ole. Mis ei tähenda seda, et ma oleksin kogu aeg kohvikutes tolgendanud, aga ikka käisin.

Vahetult enne juubelisünnipäeva ilmus Olev Remsul trüki

U: ma ei talu rutiini

alset ja viljakat elu.

Ühine meelsus on tähtis, et su vestluskaaslane saab sinust aru.

Mida Haapsalu kohalikust poliitikast arvate?
Kohalikust poliitikast ega elust ei tea ma midagi.

Kas teil Haapsalus ei ole sõpruskonda?
Algul käisin bridžiklubis, aga... Ma ärkan kell 3. See on väga ränk saatus, ma ei tea, kas on võimalik ümber õppida. See on mul lapsepõlvest peale ja aina süveneb – ärkamine nihkub aina keskööle lähemale. Bridži ei saanud ma seepärast edasi mängida, et mäng kestis keskööni, mina aga lähen enne üheksat magama. Pealegi kulutasin seal oma vaimuenergiat, mida vajan kirjutamiseks.

Olete Postimehe püsikolumnist. Miks te poliitika üle arutleda tahate?

Tartu ülikooli ajaloo- ja keeleteaduskonna seltskond on aina poliitikaga tegelnud, alati ninad koos ja poliitikast rääkinud. Poliitikast oli ülikooli kohvikus, Werneris ja Kukus kindlasti rohkem juttu kui kirjandusest, vähemalt poiste hulgas. Ilma poliitikata ei saa olla. Johnny B ja Linnart Mäll on olnud mu parimad sõbrad läbi aegade. Meil olid eri poliitilised vaated, aga see ei loe.

Kui ma enam ei lugenud filmidramaturgia loenguid, hakkasingi kolumne kirjutama. Praegu tegin raamatu kirjutamiseks pausi.

Olete oma kriitiliste arvamusartiklidega kõvasti vaenlasik kogunud.

Jaa. Ma ei püüa kellelegi meeldida, ei karda mitte meeldida või sugeda saada. Olen täiesti vaba. Vingerdajaid on nagunii terve ajaleht täis, selle vastu olen väga. Mind on mitu korda ähvardatud tappa. Need on inimesed, kel puudub mõtlemisvõime. Kogu asi käib emotsioonide pealt või puudub kriitiline mõtlemine ja loogika. Nende seisukohad, mis neil ammu veendumusteks kujunenud, on hetkeim-

pulsi tulemus, sõprade kaudu saadud. Näiteks rahvuslus.

Ma tunnen hästi Mart Helmet, ta on tark inimene, ta ei saa olla fašist maailmavaatelt. Aga ta on selline küünik, et näeb, et on üks auk, mille kaudu saab pere riigikogu liikmeteks: ajan rahvuslikku rada ja garanteerin oma perele hea sisetuleku. Ega see EKRE propageeritav rahvuslus meil arvatavasti suuremaks paisu.

Kes ise vaadetelt olete?

Vasakpoolne sotsiaaldemokraat. Kõige suurem innustaja on minul olnud Gustav Suits. Mulle meeldivad tema luuletused ja ka tegevus poliitikuna. Ta on Eesti töövabariigi idee autor. Lääne mõttes, mitte vene mõttes. Vene skaala järgi oli ta esseer. Suits tegi Villem Ernitsa ja Eino Leinoga Eesti-Soomes ühisriigi idee ettepaneku. See aga lükati tagasi. Mõelge, poeedid nägid seda 1918. aastal ette, mis 1939. aastal tuleb! Võib-olla ühisriigiga poleks seda kõike juhtunud? Nii lihtsalt poleks need asjad mingil juhul läinud.

Kas olete endiselt Eesti-Soomes ühisriigi poolt?

Jah. Võib-olla siin on isiklik taust ka, sest mu isa on karjalane.

Igatahes olen väga tiheda kontakti poolt.

Ühine Euroopa riik oleks veel parem... Või see on ehk liig, aga Soomega kindlasti. Igatahes peaksime võtma eeskujuna põhjamaadest, kus pole mitte üksikute inimeste ahnusel põhinevad riigid, vaid selline ühiskonnakorraldus, et ka teised ratsaste vahele ei jääks. Kõigis neis riikides on vaeseid minimaalselt.

Kas teid mõnda parteisse on meelitatud?

Enam ei ole. Ainuke partei, kuhu olen kuulunud, oli ERSP. See oli altpoolt tulev nähtus ja tegelikult puhas vasakpoolne partei. Hea seltskond oli. Hindan inimesi, kes julgevad öelda, mida tahavad öelda. Niisuguseid pole palju. Nagu näiteks Tiit Madisson – aus ja omakasupüüdmatu inimene. Jaak Allik julgeb öelda. Mina hindan ka seda, kes on südames kommunist, mitte parteilane. Aga mitte nagu praegu, kui parteisse ei astuta mitte maailmavaate, vaid saama pärast. Õnneks on nüüd valida nelja-viie partei vahel, pole üks.

Olete öelnud, et valitsustest ei sõltu suurt midagi.

Valitsus võib palju asju nassu keerata, uppi ajada – aga ka mitte totaalselt. Paljud asjad lähevad oma rada paratamatult. Kõik on ennustamatu, juhuslik. Elu on ju-

huste juhus, me ei tea, mis saab. Kes ütleb, et teab, see valetab – või siis ei tea midagi.

Jah, suuri hoovusi juhib jumalik paratamatus ja ettemääratus.

Ükskord Tõnis Lukasega arutasime, et Supilinnas maksab korteri ruutmeeter juba rohkem kui Tähtveres. Kes oleks seda osanud ette näha?

See on muidugi pisiasi, aga nii on paljude asjadega. Kas või Nõukogude Liidu lagunemisega – kas 1985. aastal, kui Gorbatsšov tuli, keegi arvas, et see juhtub? Või isegi 1987? Paljud asjad ei sõltu mitte milleski. See on üks minu kindlaid veendumusi: raske on öelda, mida toob tulevik ja mis saab.

Jumalat te ju ei usu?

Olen läbi ja lõhki ag-

nostik ja skeptik. See, kuidas kogu see kaadervärk – planeedid ja aatomid – on tekkinud, kas suurest paugust või mis, seda on väga raske seletada. Suur pauk on nagu mingi luuletus – oli vaja leida sobiv värsimõõt ja nii see välja mõeldi. Tulevad teooriad, mis lükkavad selle ümber.

„Kirjutan ühest neiu- kes ei abiellu sellega, kellega ta tahaks, vaid kellega ema peale käib.”

Eks pidi olema algtõuge, aga mingit kõrgemat jõudu ei ole, see kõik on ikkagi iseeneslik. Kas oli mingit mõtet anda elu sellele hullumeelsele paljususele, nii suure hulga loomade tekkimisele? Ikka paratamatus. Darwin saab selle kuidagi kohmakalt ära seletada. Aga jumala järgi võtta – milleks sa paned mürgi mao suhu või teed 1000 sipelgaliiki?

Kas paberajalehed ja -raamatud jäävad?

20 aasta pärast on kõik internetis, ehkki jäävad ka paber- raamatud.

Gutenbergi järel jäid ju ka käsikirjad alles, aga neil on dekoratiivne funktsioon. Kui kõik kolib interneti, muule jääb musealne otstarve.

Lõppude lõpuks on infokandjad ajaloo jooksul kogu aeg vahetunud. Raamat on püsinud ainult 600 aastat.

Ebalen sellise asja üle, kui pahandatakse, et jälle on lapsed internetis selle asemel, et ma ei tea, mida teha. Inimene on sotsiaalne loom, et mitte öelda karjaloom. Me kõik tahame suhelda. Kui tulid lauatelefonid – kõik rippusid torude otsas. Enne kirjutati kirju.

Kas täielik arvamusvabadus internetis, ruumalul-

se ning kontrollimatu vaim-fo vohamine hirmutab teid? Et on palju paralleelmaailmu, kus üldse ei tarbita toimetatud infokanaleid, vaid kus igaüks võib kuulutada oma tõe ja koguda järgijaid?

Umbes sama mõte võis olla, kui Gutenberg tuli. Enne trükkimast lehitamist kirjutati mungad käsikirju ümber ja katoliku kirik kontrollis, mida võib levitada. Toona olid samasugused kartused.

Kogu emantsipatsioon on ju vabanemine üldistest pealesurutavatest ideedest. Võib-olla kõiges, mis meie ühiskonda juhib, selles, mis on meie põhiseaduses kirjas, on mõrad, mis altpoolt urgitsemisega tulevad välja? Ja pinnale jääb see, mida ühiskond vajab nii olevikus kui ka tulevikus. Keelata ja piirata nagunii ei suudeta. Mulle hakkavad ideoloogid vastu. Las olla hästi palju seisukohti! Õitsegu sada lille, valitsegu tuhat arvamust! Küll ise kasvab välja see õige, mis on vajalik.

Samamoodi on ju tulnud demokraatia. Must mass ja hirmsad radikaalid löid ju tänapäevase Euroopa. Kuulujutud, legendid ja müüdid on ka ajaloos olnud tähtsad.

Hirm, mis on järjest pudeneva ühiskonna ees, juhtidee hägustumise ees – selles ongi võib-olla väga suur mõte. Ei tea, kas ajaloo murdepunkt on praegu, aga tehnika arengu järgi tundub.

Las ka kommentaatorid mõtlavad, las saadavad tapaähvardusi – see kuulub mängu juurde. Olen ise pöördunud tapmisähvarduse peale politseisse, aga see oli ajakirjanduslikust huvist. Politsei ei teinud muidugi midagi.

Olen kaitsnud anonüümseid kommentaatoreid, sest räägitakse niikuinii. Kui sa vähegi tahad ja tugev oled, saad praegu internetist teada, mida sinu kohta räägitakse ja kelleks peetakse.

Kas ujute ka veel?

Varem ujusin viis kilomeetrit, nüüd kaks. Aja peale enam ei uju.

Tahan kõik Eesti basseiniid läbi ujuda. Usun, et kaks kolmandikku olen ujunud ka.

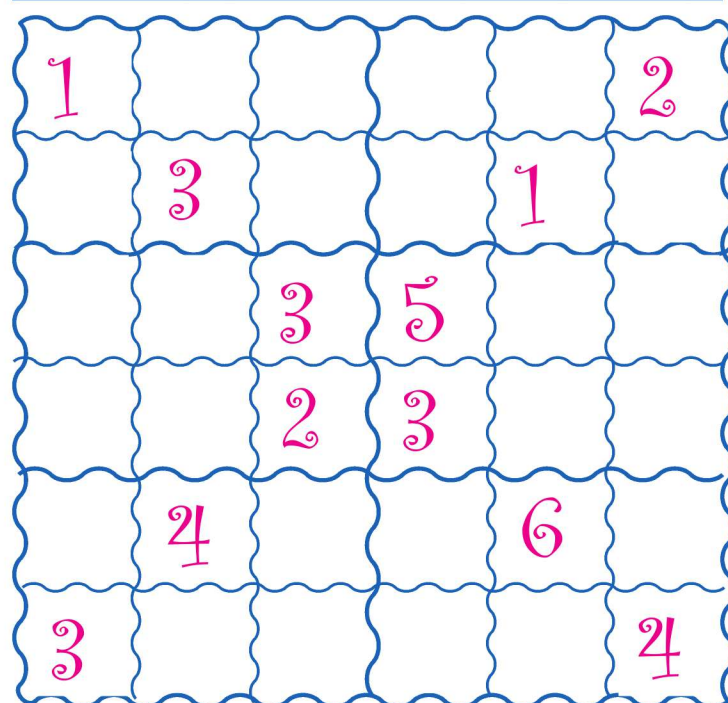
ist romaan „Väikelinna baabad”, mis jutustab elust Haapsalus kadunud nõukogude ajal.

Tekst Aidi Vallik
Pilt Ott

lastekas

MART JA TORT

MEIE TÄNAVAL ELAB ÜKS MART,
KELLE LEMMIKTOIDUKS ON TORT.
NII KUI PALKA SAI MART,
NII OSTETI TORT,
JA VEEL JÄRGMINE,
JÄRGMINE, JÄRGMINE TORT,
TERVE TORTIDE KOHORT!
KUNI LÄBI SAI PALK.
OH SA ISSANDA MALK!
KURB OLI ME TÄNAVA MART,
KUI TAL OTSA SAI RAHA JA TORT –
KUID ÜHTLASI MART
OLI TÕESTI KA TARK:
TA NAABREILE
JOOKSMA LÄKS MARTI,
ET EHK ANTAKSE
SIIS TALLE TORTI!
NII TA LAULAB NÜÜD: MARTI JA MARTI.
ANDKE MARDILE TÜKIKE TORTI!

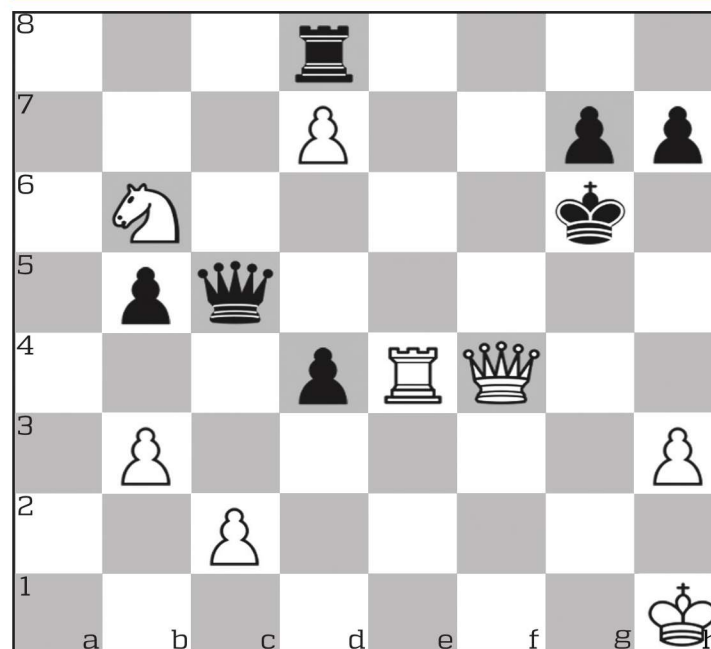
LASTESUDOKU

SUDOKU

	7		4		6		5	
1				9				8
		2				9		
6		5				8		9
		9				7		
4		7				3		5
		1				4		
2				8				7
	4		5		1		9	

TEATRIMÄNG

- Lavastus „Gravitatsioon” toob enne etendust kaasa palju tööd grimeerijale. Millise suure muutuse läbib enamik trupi liikmeid enne lavaleastumist?
 - Etenduse tegevuse käivitab üks taevane sündmus. Milline?
- Õigesti vastanute vahel loosib Lääne Elu välja teatripiletid. Vastuseid ootame hiljemalt 14. novembriks e-adressil reklaam@le.ee.

MALE

LP RISTSÕNA- JA MALELAHENDAJAD

Eelmise nädala vastused: Lxf7+; Vxf7; Lg5E. Matt kahe käiguga.
Leidke tänasest ristsõnast lahendus vastuse realt. Eelmise nädala vastus:
Eesti Evangeelne Luterlik Kirik; usupuhasduspüha. Lahendusi ootame hiljemalt
järgmise nädala reedeks aadressil reklaam@le.ee või Posti 30, Haapsalu.
Novembris õigesti vastanute vahel loositakse välja Lääne Elu meineid.

SELLE NÄDALA SUDOKU LAHENDUSED

3	4	6	9	8	2	7	5	1
5	9	7	4	6	1	3	8	2
8	1	2	3	7	5	6	4	9
9	8	3	1	5	6	4	2	7
7	5	4	8	2	3	1	9	6
2	6	1	7	9	4	5	3	8
6	7	5	2	4	9	8	1	3
1	2	8	5	3	7	9	6	4
4	3	9	6	1	8	2	7	5

5	6	4	9	8	7	1	2	3
8	9	7	2	3	1	6	4	5
1	2	3	6	5	4	7	9	8
4	7	1	8	6	5	2	3	9
9	8	6	3	4	2	5	7	1
2	3	5	1	7	9	8	6	4
6	4	8	5	2	3	9	1	7
7	5	9	4	1	6	3	8	2
3	1	2	7	9	8	4	5	6

[illegible]

13. november

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon
11.50 Maahommik
12.35 Wend Weis
13.05 Punane sekund
13.35 Reisile minuga
14.00 Meie maailm
14.50 11 000 aastat hiljem
15.40 LIVEstonia
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Osoon
20.30 Iseolemine
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.15 Kataloonia otsustavad päevad
23.05 Lõksus – tapja meie seas
00.00 Ringvaade
01.03 ERR.ee uudised

06.15 Küladetektiivid
07.05 Tom ja Jerry
07.35 Zig ja Sharko
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.00 Osake minust
11.00 Kodu ja võõrsil
11.30 Nädalalõpp Kanal 2ga
13.00 Roaldi nädal. Vaesuse piiril
14.00 Tüdruk nimega Elif
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küladetektiivid
17.00 Minu kodu on parim
18.00 Osake minust
19.00 Reporter
20.00 Kõök
20.30 Kodutunne **21.30** Nukumaja **22.30** Kiired ja vihased **2**
00.50 Surmarelv **20.00** Reporter
03.50 Ameerika talent **05.25** Saagetuttavaks **05.50** Tütardega metsikus looduses

06.15 Käsna-Kalle Kantpüks
06.40 Transformerid. Päästero-
 botid **07.05** Grizzly ja lemmingud
07.15 Grizzly ja lemmingud **07.25**
 Käsna-Kalle Kantpüks **07.50**
 Transformerid. Päästero-
 botid **08.20** Minu köök on parim **09.25**
 Võimalik vaid Venemaal **09.55** Kir-
 gedetorm **11.00** Vaprad ja ilusad
11.35 Top Shop **11.50** Su nägu
 kõlab tuttaval **15.00** Saatuslik
 valik **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30**
 Kirgedetorm **17.40** Minu köök on
 parim **18.45** Seitsmesed. Uudised
19.25 Seitsmesed **20.00** Kuuuuri-
 ja **21.05** Võimalik vaid Venemaal
21.30 Merivälja **22.30** Meie
 moodi reetur **00.35** Sherlock New
 Yorgis **01.30** Moodne perekond
02.00 Merivälja **02.55** Kuuuuri-
 ja **03.50** Võimalik vaid Venemaal
04.20 Seitsmesed. Uudised **05.00**
 Seitsmesed **05.25** Üheotsapilet

07.00 Yoko **07.10** Karusmarjad
 metsikus looduses **07.35** Gero-
 nimo Stiltoni lõbusad lood **08.00**
 Susapusa Okidos **08.15** Lastetuba
08.25 Pipi, Pupu ja Rosmary **08.35**
 Prügihunt ja Superjanes **09.00**
 Ringvaade **10.00** Kolkakomissar
 Sophie Haas **10.50** Andmeajastu
 inimlik pale **11.45** Elu, armastan
 sind! Eesti Vähiliidu heategevus-
 kontsert **12.42** ERR.ee uudised
15.30 Uus Tase **15.50** Papist
 poisid **16.00** Lastetuba **16.15**
 Loomaaja tee **64** **16.25** Rüütel
 Rooste **16.40** Mily murrab pead
16.50 Džungliraamat **17.00** Mina
 ja Miia **17.25** Beni ja Holly väike
 kuningriik **17.35** Mikk ja Tšavapa
17.45 Vahva Roosi **18.00** Džung-
 liässad **18.10** Zou **18.20** Pipi,
 Pupu ja Rosmary **18.30** Lastetuba
18.45 Oktonaudid **18.55** Uus Tase
19.20 Aktuaalne kaamera **19.30**
 Pärimuzoon **20.00** Maahommik
20.45 Elu allpool nulli **21.30** Kul-
 tuuriuudised **21.35** Plekktrumm
22.20 Ameerika psühho **00.00**
 Eesti TOP **7** **00.54** ERR.ee uudised

14. november

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon
11.50 Hommik Anuga
13.05 Osoon
13.35 Välisilm
14.10 Tai – loodus ja inimesed
15.00 Hetk ajaloos
15.10 Ajavaod. Riigi mehed
15.40 Säärased mulgid
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Foorum
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 OP
22.10 Puls
23.00 Plekktrumm
23.45 Ringvaade
00.47 ERR.ee uudised

06.15 Küladetektiivid
07.05 Tom ja Jerry
07.35 Zig ja Sharko
08.00 Reporter
09.00 Minu kodu on parim
10.00 Osake minust
11.00 Kodu ja võõrsil
11.30 Nukumaja
12.30 Kodutunne
13.30 Oled jätnud jälje
14.00 Tüdruk nimega Elif
15.00 Armastuse maitse
16.00 Küladetektiivid
17.00 Minu kodu on parim
18.00 Osake minust
19.00 Reporter
20.00 Radar **21.00** Krimi **21.30**
 Siberi võmm **22.30** Murdepunkt
00.50 Viimane lahing **02.40**
 Reporter **03.35** Hommik lemmi-
 kuteaga **04.05** Meie Mees „Nagu
 20 aastat tagasi“ ja Patune Pool

06.15 Käsna-Kalle Kantpüks
06.40 Transformerid. Päästero-
 botid **07.05** Grizzly ja lemmingud
07.15 Grizzly ja lemmingud **07.25**
 Käsna-Kalle Kantpüks **07.50**
 Transformerid. Päästero-
 botid **08.20** Minu köök on parim **09.25**
 Võimalik vaid Venemaal **09.55** Kir-
 gedetorm **11.00** Vaprad ja
 ilusad **11.35** Top Shop **11.50**
 Kuuuuri- ja **12.55** Merivälja **13.55**
 Maitse **15.00** Saatuslik valik
16.00 Vaprad ja ilusad **16.30**
 Kirgedetorm **17.40** Minu köök on
 parim **18.45** Seitsmesed. Uudised
19.25 Seitsmesed **20.00** Reis
 Siberi südamesse. Baikal **20.30**
 Suletud uste taga **21.30** Padja-
 klubi **22.30** Palgasõdurid **2** **00.35**
 Kutsuge Cobra **11** **01.35** Reis
 Siberi südamesse. Baikal **02.05**
 Padjaklubi **03.00** Suletud uste
 taga **03.50** Reis Siberi südamesse.
 Baikal **04.20** Seitsmesed. Uudised
05.00 Seitsmesed **05.25** Maitse

07.00 Zou **07.10** Džungliässad
07.20 Beni ja Holly väikekuningriik
07.35 Vahva Roosi **07.45** Mily
 murrab pead **07.50** Mina ja Miia
08.15 Lastetuba **08.30** Looma-
 aia tee **64** **08.40** Pipi, Pupu ja
 Rosmary **08.50** Oktonaudid **09.00**
 Ringvaade **10.00** Kolkakomissar
 Sophie Haas **10.50** Plekktrumm
11.35 Isadepäeva kontsert **12.51**
 ERR.ee uudised **15.30** Uus Tase
15.50 Papist poisid **16.00** Las-
 tetuba **16.15** Loomaaja tee **64**
16.25 Kosmoselendurid **16.40**
 Meistrimehed Pat ja Mat **16.45**
 Džungliraamat **17.00** Mina ja Miia
17.25 Beni ja Holly väikekuningriik
17.35 Mikk ja Tšavapa **17.45**
 Bobby ja Bill **18.00** Peeter Paani
 uued seiklused **18.20** Wissper
18.30 Lastetuba **18.45** Lamm-
 Shaun **18.55** Uus Tase **19.20**
 Aktuaalne kaamera **19.30** Lotte
 lood **20.00** Mikrosünd **21.00** Meie
 Aja Kunst **21.30** Kultuuriuudised
21.35 Žiguliga Venemaal **22.05**
 DUGA3 – Vene rähn **23.25** Eesti
 TOP **7** **00.21** ERR.ee uudised

15. november

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon
11.55 Prillitoos
12.45 Tähendamis
12.55 Leiutades Eestit
13.00 Riigikogu infotund
14.00 Iseolemine
14.30 Foyle 'i sõda
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Pealtnägija
20.45 Suud puhtaks
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Suud puhtaks
23.00 Ajavaod. Riigi mehed
23.30 Minu pere
00.00 Ringvaade
01.01 ERR.ee uudised

06.15 Küladetektiivid **07.05** Tom
 ja Jerry **07.35** Zig ja Sharko **08.00**
 Reporter **09.00** Minu kodu on
 parim **10.00** Osake minust **11.00**
 Kodu ja võõrsil **11.30** Siberi
 võmm **12.30** Radar **13.30** Kõök
14.00 Tüdruk nimega Elif **15.00**
 Armastuse maitse **16.00** Küla-
 detektiivid **17.00** Minu kodu on
 parim **18.00** Osake minust **19.00**
 Reporter **20.00** Suur lotokolma-
 päev. Rooside sõda **21.00** Oled
 jätnud jälje **21.30** Pilvede all **22.30**
 Naistevangla **23.35** Vahelevõtja.
 Rängad kuriteod **00.30** Pärpõrgu
 perekond **01.00** Nukumaja **01.45**
 Siberi võmm **02.35** Reporter
03.25 Lip Sync Battle – staarid
 liigutavad huuli **04.40** Hooaeg
05.15 Rooli võim **05.45** Tütardega
 metsikus looduses

06.15 Käsna-Kalle Kantpüks
06.40 Transformerid. Päästero-
 botid **07.05** Grizzly ja lemmingud
07.15 Grizzly ja lemmingud **07.25**
 Käsna-Kalle Kantpüks **07.50**
 Transformerid. Päästero-
 botid **08.20** Minu köök on parim **09.25**
 Võimalik vaid Venemaal **09.55** Kir-
 gedetorm **11.00** Vaprad
 ja ilusad **11.35** Top Shop **11.50**
 Suletud uste taga **12.55** Padjaku-
 bi **13.55** Maitse **15.00** Saatuslik
 valik **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30**
 Kirgedetorm **17.40** Minu köök on
 parim **18.45** Seitsmesed. Uudised
19.25 Seitsmesed **20.00** Minu
 imeline muutumine **21.00** Või-
 malik vaid Venemaal **22.00** Reis
 Siberi südamesse. Baikal **22.30**
 Juurdlust viivad läbi sensitiivid **5**
23.35 NCIS kriminalistid **00.35**
 Top Gear **01.35** Minu imeline
 muutumine **02.30** Võimalik vaid
 Venemaal **03.20** Top Gear **04.20**
 Seitsmesed. Uudised **05.00** Seits-
 mesed **05.25** Maitse

07.00 Peeter Paani uued seiklused
07.20 Beni ja Holly väikekuningriik
07.35 Bobby ja Bill **07.50** Mina
 ja Miia **08.15** Lastetuba **08.30**
 Loomaaja tee **64** **08.40** Wissper
08.45 Kosmoselendurid **09.00**
 Ringvaade **10.00** Kolkakomissar
 Sophie Haas **10.50** Pärimuzoon
11.20 Meie Aja Kunst **11.50** Eesti
 muusikavideod **12.19** ERR.ee u-
 dised **15.30** Uus Tase **15.50** Papist
 poisid **16.00** Lastetuba **16.15** Kati
 ja Mimmu **16.25** Kiisud, edasi!
16.30 Kõige suurem sõber **17.00**
 Geronimo Stiltoni lõbusad lood
17.25 Beni ja Holly väikekuningriik
17.35 Susapusa Okidos **17.45**
 Vahva Roosi **18.00** Džungliässad
18.10 Zou **18.20** Pipi, Pupu ja
 Rosmary **18.30** Lastetuba **18.45**
 Päev, kui Henri kohtas...? **18.50** Pa-
 pist poisid **18.55** Uus Tase **19.20**
 Aktuaalne kaamera **19.30** 8 mm
 ELU **20.00** Meie maailm **20.50**
 Leiutades Eestit **21.00** Kapist
 välja **21.30** Kultuuriuudised **21.35**
 Toni Erdmann **00.15** Kaardimaja
01.10 ERR.ee uudised

16. november

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon
11.55 Pealtnägija
12.40 Foorum
13.40 OP
14.10 Tööriõbikud
14.40 Hei, Rasma!
15.20 Loomaarkt doktor Mertens
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Teel Leninile
20.30 Punane sekund
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport **21.40** Uudishimu
 tippkeskus **22.10** MI **22.40** Frank
 Sinatra ehk Ameerika kuldaeg
23.30 Üks koorilaul **23.40** Ring-
 vaade **00.41** ERR.ee uudised

06.15 Küladetektiivid **07.05** Tom
 ja Jerry **07.35** Zig ja Sharko **08.00**
 Reporter **09.00** Minu kodu on
 parim **10.00** Osake minust **11.00**
 Kodu ja võõrsil **11.30** Pilvede all
12.30 Oled jätnud jälje **13.00**
 Suur lotokolmapäev. Rooside
 sõda **14.00** Tüdruk nimega Elif
15.00 Armastuse maitse **16.00**
 Küladetektiivid **17.00** Minu kodu
 on parim **18.00** Osake minust
19.00 Reporter **20.00** Suur
 komöödiaõhtu **21.30** Kiired ja
 ilusad Gruusias **22.30** Hull vana-
 ema **00.30** Murdepunkt **02.30**
 Naistevangla **03.25** Vahelevõtja.
 Rängad kuriteod **04.05** Reporter
04.55 Pilvede all **05.45** Tütardega
 metsikus looduses

06.15 Käsna-Kalle Kantpüks
06.40 Transformerid. Päästero-
 botid **07.05** Grizzly ja lemmingud
07.15 Grizzly ja lemmingud **07.25**
 Käsna-Kalle Kantpüks **07.50**
 Transformerid. Päästero-
 botid **08.20** Minu köök on parim **09.25**
 Võimalik vaid Venemaal **09.55** Kir-
 gedetorm **11.00** Vaprad ja
 ilusad **11.35** Top Shop **11.50**
 Minu imeline muutumine **12.55**
 Võimalik vaid Venemaal **13.55**
 Maitse **15.00** Saatuslik valik
16.00 Vaprad ja ilusad **16.30**
 Kirgedetorm **17.40** Minu köök on
 parim **18.45** Seitsmesed. Uudised
19.25 Seitsmesed **20.00** Eesti
 selgelnägiijate tuleproov **21.30**
 Kättemaksukontor **22.35** Spioon
01.05 Kondid **01.55** Saatanlikud
 koduabilised **02.45** Kättemak-
 sukontor **03.45** Võimalik vaid
 Venemaal **04.20** Seitsmesed.
 Uudised **05.05** Seitsmesed **05.30**
 Maitse

07.00 Zou **07.10** Džungliässad
07.20 Lola Pikk-kõrv **07.25** Beni ja
 Holly väikekuningriik **07.35** Vahva
 Roosi **07.50** Geronimo Stiltoni
 lõbusad lood **08.15** Lastetuba
08.30 Kati ja Mimmu **08.40** Pipi,
 Pupu ja Rosmary **08.45** Päev,
 kui Henri kohtas...? **08.50** Papist
 poisid **09.00** Ringvaade **10.00**
 Kolkakomissar Sophie Haas **10.50**
 Žiguliga Venemaal **11.20** Eesti
 muusikavideod **11.50** ERR.ee
 uudised **15.30** Uus Tase **15.50**
 Kriksatrullid. Õpime joonistama
16.00 Lastetuba **16.10** Kati ja
 Mimmu **16.20** Tuutu ja Potsu
16.35 Karusmarjad metsikus
 looduses **17.00** Geronimo Stiltoni
 lõbusad lood **17.20** Beni ja Holly
 väike kuningriik **17.35** Susapusa
 Okidos **17.45** Bobby ja Bill **18.00**
 Minaja Miia **18.20** Wissper **18.30**
 Lastetuba **18.40** Rõõmutirts
18.45 Must ja valge koer **18.55**
 Uus Tase **19.20** Aktuaalne kaa-
 amera **19.30** Õhinapõhised Peruus
20.00 Kosmoselavik **20.50**
 Vaba tahe **21.25** Hetk ajaloos
21.30 Kultuuriuudised **21.35**
 Kaardimaja **22.55** Hukkunud Al-
 pinisti hotell **23.20** DUGA3 – Vene
 rähn **01.15** ERR.ee uudised

17. november

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon
11.55 Suud puhtaks
13.20 Uudishimu tippkeskus
13.50 MI
14.20 Frank Sinatra ehk Ameerika
 kuldaeg
15.15 Üks koorilaul
15.20 Doktor Martin
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV
17.35 Kutsuge ämmaemand!
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Tööriõbikud
20.30 Wend Weis **21.00** Aktuaalne
 kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40**
 Unustamatu **23.10** Pealtnägija
23.55 PÖFFi kaheksa ja pool
00.05 Ringvaade **01.05** Minu pere
01.38 ERR.ee uudised

06.15 Küladetektiivid **07.05** Tom
 ja Jerry **07.35** Zig ja Sharko **08.00**
 Reporter **09.00** Minu kodu on
 parim **10.00** Osake minust **11.00**
 Kodu ja võõrsil **11.30** Suur ko-
 möödiaõhtu **13.00** Kiired ja ilusad
 Gruusias **14.00** Tüdruk nimega Elif
15.00 Armastuse maitse **16.00**
 Küladetektiivid **17.00** Minu kodu
 on parim **18.00** Osake minust
19.00 Reporter **19.55** Kuldvillak
20.30 Roaldi nädal. Tagasi koo-
 lipingis **21.30** Nädalalõpp Kanal
 2ga **23.00** Mälupokker **00.00**
 Kõök **00.30** Hull vanaema **02.20**
 Reporter **03.10** Lip Sync Battle
 – staarid liigutavad huuli **04.25**
 Tantsi, kui oskad **05.55** Tütardega
 metsikus looduses

06.15 Käsna-Kalle Kantpüks
06.40 Transformerid. Päästero-
 botid **07.05** Grizzly ja lemmingud
07.15 Grizzly ja lemmingud **07.25**
 Käsna-Kalle Kantpüks **07.50**
 Transformerid. Päästero-
 botid **08.20** Minu köök on parim **09.25**
 Võimalik vaid Venemaal **09.55** Kir-
 gedetorm **11.00** Vaprad ja
 ilusad **11.35** Top Shop **11.50**
 Kättemaksukontor **12.55** Papad
 Mammad **13.55** Maitse **14.55**
 Saatuslik valik **15.55** Vaprad ja
 ilusad **16.25** Kirgedetorm **17.30**
 Minu köök on parim **18.45** Seits-
 mesed. Uudised **19.25** Seitsmesed
20.00 Papad Mammad **21.00**
 Tähtede hõbelusikas **22.00** Briti
 talent **23.25** Põörane seiklus
 Mehhikos **0**

Isa traksid

JÄRJELUT

Saatesõna

Tänasest hakkame Lääne Elus avaldama katkendeid Kauko Kosunen 2013. aastal eesti keeles ilmunud autobiograafilisest romaanist „Isa traksid“.

1934. aastal Oulus sündinud Kauko Kosunen on töötanud müügi- ja turundusalal. Nüüd, pensionipõlves, veedab ta suure osa oma suvedest Haapsalus Kastininal asuvas mereäärses majas. „Isa traksid“ on lugu Oulust pärit vendade Matti ja Olli lapsepõlvest, ajast, millesse jäid nii Talve- (1939–1940) kui ka Jätksõda (1941–1944), sõjalapse aeg Rootsis ja naasmine Soome sõjajärgsesse kehva olustikku.

Sõjalasteks nimetatakse Soome lapsi, kes saadeti Teise maailmasõja ajal Soomest teistesse Põhjamaadesse, eelkõige Rootsi. Kokku saadeti Rootsi, Taani ja Norrasse üle 70 000 Soome lapse, kellest umbes 15 000 ei naasnud hiljem Soome.

KAIRE REILJAN

KAUKO KOSUNEN

Tõlkinud Katrin Ringeveidit

Isaia, vanaisa Alpertti oli pikk ja kõhn mees. Tal olid lumival-

ge lokkis juus ja sinised lemmbed silmad. Alatas pühkis ta neid, kuna silmad vesitsesid. Alpertti kandis alati triiksärki, tumedaid viigipükse ja triibulist vesti. Tema kingad olid mustad ja läikivad ning nende peale olid tõmmatud helehallist vildist valmistatud kaitsmed, damaskid. Istusime meelsasti Olliga kordamööda vanaisa põlvel ja kuulasime, kõrvasid kikkis, tema lugusid. Temast õhkus indu ja põnevust.

Alappi, nagu teda kutsuti, oli kange poliitikast rääkima. Ta arutas isaga päevakajalisi sündmusi. Alappi oli veendunud kommunist ning vihkas Hitlerit üle kõige. Ta oli lehest lugenud, et Aadu tappis vastalisi ja vihkas juute. Alappile tegi nalja, et Soomes venelasi kardeti.

„Nõukogude Liidus valitsevad töölistest seltsimehed, ei ole kartata, et need seltsimehed Soome tööliste kallale tulevad.“

Selles oli Alappi veendunud ja nii korrutas ta alatas.

Alappi polnud kunagi tööd teinud. Ta oli seda meelt, et maise mammona peab kõigi vahel võrdselt ära jagama. Öhtud vee-
tis ta tööliste seltsimajas või kõrt-

sis ja nautis teateid saabuvatest murrangulistest aegadest. Pere majanduslik olukord polnud teda kunagi huvitanud. Kui pere-
ema elas, valitses majapidamises mingi kord. Olid puhtad riided ja ninaesine. Kui isa viiene oli, suri tema ema. Alperttist polnud kuue poja elatajat.

Kodusõja puhkedes oli Väinö, üks tema poegadest, liitunud valgetega ja Oulu lahingus hukkunud. See kurvastas Alpertti. Yrjö, vanim poeg, oli põgenenud Nõukogude Liitu. Hiljem kuulsime, et ta tuli seal kenasti toime. Alpertti tundis selle üle uhkust ja rääkis seda kõigile. Üks poegadest oli noorena kopsuhaigusesse surnud. Kalle aga kolis täiskasvanuks saades Helsingisse. Keelualjal sahkendas ta salaviinaga. Arvo, üks noorimaist, kolis Kalle juurde. Ta jutustas meeleldi Kalle kirevast elust.

• Sõjalasteks nimetatakse Soome lapsi, kes saadeti Teise maailmasõja ajal Soomest teistesse Põhjamaadesse, eelkõige Rootsi.

1. osa

üksi nii kaua, kui jaksas, ja lõpetas vanadekodus.

Vanaisa Alpertti külastas meid tihti. Olime Olliga ainsad lapselapsed. Kord oli Alpertti taas meil käimas. Mehed vestlesid laua taga poole ööni. Napsitati. Järgmisel hommikul, kui Alappi rattaga Oulusse läks, kamandas ema isa ja minu teda saatma. Nii sai ta käreavõtmise jäljed rahus ära kraamida.

Isa tõstis mind lenkstangil rippuvasse korvi. Suundusime Kastelli keskuse poole. Meestel jätkus juttu ja Häkki jõudes jätkas Alappi matka, meie isaga läksime kohvikusse.

See reis isa ratta lenkstangi korvis Kastelli Häkki tuli silme ette, kui mastist Otava teki-
le kukkusin.

Kohvik oli mehi ja tubakasuitsu täis. Ma ei näinud suurt midagi. Mehed istusid, nokatsid peas, ja lüripisid õlut. Nurgas seisis läikiv plaadimasin ja see mängis, kui sinna münt sisse pisteti. Isa sai tuttavate meeste lauda istuma. Kõik rääkisid sõjast. Väideldi, kas ja kuidas see peale hakkab.

Järgneb

KULTUURITEATED

• TERTIS JA SPORT

Fra Mare Day Spa basseini- ja saunapark avatud iga päev 13–22; kl 19 vesiaeroobika. Day Spa pilet E–N 10,50 €; R–P 14 €.

Sügise eripakkumine – kohvi-šokolaadimähis 56 €; maniküüri ja pediküüri komplekshooldus 39 €; näomassaaž ja mask 30 €. Broneerimine tel 472 4612 ja 472 4600, spa@framare.ee.

Spaahotelli Laine vee- ja saunakeskus avatud E–L kl 6–9 (3 €), 13–22 (7–10 €), P 6–9 (3 €), 9–22 (10 €). Treeningusaal avatud iga päev kl 6–22 (4 €). Täpsem teave ja broneerimine tel 472 4414.

• TANTSUÕHTUD

Fra Mare À LA CARTE restoran Bergfeldt ja lobby-baar (Ranna tee 2): P–N 12–23 ja R, L 12–24. L, 11. nov kl 20.30 tantsuõhtu, mängib ans Coco. Tel 472 4605, 503 7289. Vt framare.ee.

Restoran Blu Holm (Sadama 9/11) P–N 12–23, R–L 12–24. L, 11. nov kl 20 tantsuõhtu, Ivo Linna ja Antti Kammiste. Pilet 13 €, pilet õhtusöögiga 25 €. R, 17. nov kl 20 tantsuõhtu, ansambel Principial. L, 18. nov kl 20 tantsuõhtu, Rain Poolen ja Imre Raidla.

• KINO

Haapsalu kultuurikeskuses 12. nov kl 13; 15. ja 16. nov kl 17.30 animafilm „Peletiste perekond“, pilet 3 €. 12. nov kl 15; 13. ja 14. nov kl 19; 15. ja 16. nov kl 19.30; 19. nov kl 17.30 film „Svingerid“, pilet 4

€. 12. nov kl 17 film „Björn Borg ja McEnroe“, pilet 4 €.

• KINO

Haapsalu kultuurikeskuses 17. nov kl 19 Rakvere teater „Gravitatsioon“. Piletid 15 ja 13 € Pileti-
maailmas. 18. nov kl 19 „Hullumeel-
se päevik“. Piletid 17 ja 14 € Pileti-
maailmas.

• KONTSERT

Haapsalu kultuurikeskuses P, 10. dets kl 17 Ott Leplandi ja Inese jõulukontsert. Piletid hinnaga 12–16 € Piletilevist.

• KULLAMAAL

Kullamaa kultuurimajas 11. nov kl 19 teatriõhtu. Valgu näitetrupp M.O.T.T. esitleb: Erlend Kollom „Avantüür“, lavastaja Mervi Vaarmann, pilet 3 eurot.

• MUUSEUMID

Raudtee- ja sidemuseum R–P 11–16. www.salm.ee.

Hanila muuseum avatud ettetellimisel. www.hanilamuuseum.ee.

Iloni Imedemaa teemakeskus (Kooli 5) on avatud K–P 11–17. www.salm.ee. T, 14. novembril on Iloni Imedemaa Astrid Lindgreni 110. sünniaastapäeva puhul avatud 11–19. Kl 17.30 dokumentaal-film „Astrid“. Sisepääs sooduspiletiga 3 eurot.

Haapsalu piiskopilinnuse muuseum on remondi tõttu suletud. Endiselt on avatud linnuse suur õu ja mänguväljak. Toomkirik on ava-

tud R–P 11–15. Giidituurid: linnus@salm.ee; 518 4664.

Rannarootsi muuseum on suletud remondi tõttu. Rõõmsa taaskohtumiseni uuel aastal.

Haapsalu raekoda (Kooli 2) on avatud K–P 11–17. www.salm.ee.

Lihula muuseum avatud ettetellimisel. Info muuseum@lihula.ee või tel 523 4303.

Ants Laikmaa majamuuseum ja park (Kadarpiku küla, Lääne-Nigula v): K–P 11–16. www.salm.ee. Ahto Laadoga maalide näitus. Näitus jääb avatuks novembrikuu lõpuni.

Kullamaa kultuurimaja galeriis „Käsitööst emakeelse piibli“.

• NÄITUSED

Lasteraamatukogu (Wiedemanni 11) E–R 10–18, L 10–15. Ridala põhikooli keraamikaringi näitus „Koduhoht“.

Haapsalu kunstikooli galeriid (Jaani 2) T–R 14–18 ja L 12–16. Tasuta. Majagaleriis Kaja Liilia Fridolini maalinäitus „Mõtisklused“. Majagaleriis 2016/2017 II poolaasta õpilastööde näitus „Karussell“.

Maie kunstipood (Posti 2): E–R 10–18, L 10–15 Haapsalu ja Läänemaa kunstnike müüginäitus.

Haapsalu pitsikeskus (T–R 11–16, L 11–15); 30. novembrini Ulve Kangro autorinäitus „Minu lapsed“. 15.–20. nov on keskus suletud.

ÖNNITLUSED

AARNE PALUSALU
60
Sooja südamega toredat sõpra Tarva kooli päevilt õnnitlevad toonased klassikaaslased ja klassijuhataja.

SILVA ja TOIVO KLEEMAN
50. pulma-aastapäev
Õnnitlevad lapsed Andrus ja Margus peredega.

Lääne Elu toimetuse Haapsalus Posti 30 (II korrus)
avatud E–R kl 8.30–17.
Tel 473 7222, 473 7111, e-aadress info@le.ee.

TEATED

ELEKTRIKATKESTUSED
Elektrivõrgu hoolduse ja remondi tõttu on elektrikatkestus:
14. nov kl 10–15 Jõgeva aj;
16. nov kl 12–16 Lihulas Soo 20, 22, Veski 1, 5, 6, 7, 12, Pärnu mnt 13, 19, 23, 25, 26, 27, 28, 34, 36, Allika 17, Seemnevili OÜ, Vikträ OÜ, Liigi aj.
Loodame teie arusaamisele ja mõistvale suhtumisele.
Imatra Elekter AS

Koolitus „Saa sõbraks oma nutiseadmega“

Kolmapäeval, 15. novembril kell 14 toimub Haapsalu raamatukogus (Posti 3) täiskasvanud õppija nädala raames koolitus „Saa sõbraks oma nutiseadmega“.

Koolitaja on HKHK haridustehnoloog Airi Aavik. Koolitus on tasuta.

Läänemaa keskraamatukogu

RAVE MÖÖBEL
TEHASEMÜÜK
PALGAPÄEVA
OKSJON

Tulbi 4, Paralepa
7.-11. november 2017

Oksjon lõpeb 11. novembril kell 14.

Riiul
MARS
ALGHIND
1 €

90 x 185 x 35,5 cm

Oksjoni pakkumisel kaks riulit: sonoma/valge ja wenge tooni.

Voodi
INOVA 2
ALGHIND
1 €

140 x 206 x 90 cm

Oksjoni pakkumisel kaks voodit. Madratis ei kuulu komplekti.

Rohkem infot www.ravemoobel.ee
TULE TEE OMA PAKKUMINE KOHAPEAL!
Müügil ka kangarestid ja nahajäädgid.

RAVE MÖÖBEL Tulbi 4, Paralepa
www.ravemoobel.ee / +372 5814 7717

Lääne Elu

Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval

Toimetuse aadress:

Posti 30, 90504 Haapsalu.
Toimetuse 473 7222,
kuulutused ja reklaam 473 7111,
e-post info@le.ee
Kodulehekülj: www.le.ee

Peatoimetaja

Andrus Karnau
Toimetajad Kaie Ilves, Lemmi Kann,
Kaire Reiljan, Urmas Lauri, Tarmo Öuema
Reklaam reklaam@le.ee
Küljendaja Tiina Liiv
Korrektor Heli Tammik
Fotograaf Arvo Tarmula

Kuulutuste vastuvõtja

Merilin Sellik
Reklaamitoimetajad Ave Tapner, Alar Birk
Raamatupidaja Vilma Hooval
Väljaandja OÜ Lääne Elu: Posti 30, 90504
Haapsalu, tel 473 7222

Trükitud Printallis

Pangakontod
Swedbank EE18 2200 2210 1567 8031,
SEB EE62 1010 6020 0251 5004

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid toimetada ja selguse huvides lühendada ning valikuliselt honoreerida. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee või tel 646 3363.

MÜÜK
Auto- ja majavõtmete valmista-
mine, lukkude paigaldus ja müük.
Autoraadiod ja kõlarid. Autoalar-
mid. Rauduksed. LVL OÜ, Posti 39
(veetorn), tel 473 3247 ja 507 7979.

Müüa soodsalt sauna- ja suitsuah-
jud, kaminad, pliidid ja boilerid. Pai-
galdus. Pottsepatööd. Tel 505 4355.

Müüme põranda-, voodri- ja ehitus-
laudu mitmes laiuses. Vedu tasuta.
Tel 506 4651.

Küttepuu, kuiv või toores, nii lahti-
selt kui ka võrgus. **Kõdusõnnik**
30 kg. Tel 523 8852, 473 3301.
Tammaru farm, www.tg.ee.

Kuiv okaspuu 37; toores lepp 28;
kask 35; okaspuu 30 €/rm. Pikkus
30, 40 ja 50 cm. Vedu 3–7 rm kaupa.
Tel 516 4278 ja 505 5203.

Kuivad pakitud kütteklotsid ja kami-
napuud ning pakitud turba- ja pui-
dubrikett. Kohalevedu tasuta.
Tel 523 8503.

Müüa ehituslikku saematerjali ning
voodri- ja põrandalauda.
Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Küttepuude müük (lehtpuu). Pikkus
30 cm, 40 cm ja 50 cm vastavalt
ostja soovile. Hind alates 28 €/rm.
Tame alates 5 rm. Hind koos kohale-
veoga Haapsalu linna piires.
E–R kl 9–17. Tel 5668 1436.

Müüa 3 m küttepuid. Kohalevedu.
Tel 505 3786.

Müüa küttepuud. Hall lepp al 28
€/rm, segapuu al 28 €/rm, must lepp
al 32 €/rm ja kask al 35 €/rm. Met-
sakuiv okaspuu al 35 €/rm. Vedu hin-
nas. Halu pikkus vastavalt ostja soo-
vile. Tel 5666 0431.

Kvaliteetne puidubrikett 960 kg, alus
172 €; Premium pellet 990 kg, alus
199 €. Kojuvedu hinna sees.
Tel 5891 5954.

Müüa kärjepõhja Eesti raamile
hinnaga 1 euro leht. Tel 529 7105.

Kauplusesse IVARI ÄRI saabusid
müügile vähekasutatud pesumasi-
nad, integreeritavad külmikud, in-
duktsioonpliidi plaadid, kuivatid ja
muud kaubad. Remont. Avatud K–R
10–16.30, L 10–14. Tel 473 5549,
5340 5378.

OST
Musta ja värvilise vanametalli kok-
kuost aadressil Tööstuse 11, Haap-
salu. www.rauaspets.ee.
Teave tel 5837 6276.

Lihula antiigiäri ostab parima hin-
naga vanavara, kunsti, kuld, hõbe-
dat, märke, rahasid, raamatuid ja
muud. Tühjendusostud majapidami-
se lõpetamisel. Tel 5691 5347.

Vanametalli ost ning olme- ja
ohtlike jäätmete vastuvõtt Pul-
lapääl Läänemaa jäätmejaamas.
Töstukauto teenus, metalli lõikami-
ne. E–R kl 9–17, L 9–14.
www.feralmet.ee. Tel 5668 1436.

Ostan vanu raamatuid, postkaarte,
fotosid, merevaigust ehteid, mööblit,
märke, samovare, medaleid, münte,
paberraha, maale ja graafikat.
Tel 5829 9810.

KINNISVARA
OÜ Estest PR ostab metsa- ja põl-
lumaad. Tel 504 5215, 514 5215,
info@est-land.ee.

Ostan Haapsalus remonti vajava
1–3toalise korteri. Sobib ka ahjuküt-
tega. Kiire tehing. Tel 5613 3677.

Posti 21, Haapsalu,
www.aarete.ee

KINNISVARATEHINGUD
ja HINDAMINE.
Tel **473 4376.**

Silvi Merilo – 522 9958
Kairit Merilo – 506 6996

Posti 18,
Haapsalu.

Võtame müüki teie
KINNISVARA.
Kokkuleppel kliendiga
kohene väljaost.
ott@apslund.ee, tel 506 9600.

Soovid osta või müüa kinnisvara?
Meie aitame!

Annely Sermat, lääne regiooni juht,
maakler (+372) 513 5163
Kaie Roos, kutseline maakler
(+372) 517 8676
Anti Suu, maakler, kutseline hindaja
(+372) 504 2164
Virve Metsis, maakler
(+372) 505 4916

Aadress: Tallinna mnt 1, Haapsalu,
tel (+372) 472 0830,
e-post haapsalu@pindi.ee

Tule tasuta nõustamisele!
Juhtiv kinnisvarabüroo Eestis!

Ostame põllu-, heina- ja metsa-
maad. Parim hind. Tel 506 9600.

TEADE
Avalik kirjalik enampakkumine

Lääne maavalitsus müüb avalikul
kirjalikul enampakkumisel 7-kohalise
mahtuniversaali FORD GALAXY (2002)
alghinnaga 1700 eurot (üks tuhat seit-
sesada) eurot.
Pakkumuste esitamise tähtaeg hil-
jemalt 27. novembril kell 11.00.
Täpsem info:
• Lääne maavalitsuse kodulehel laa-
ne.maavalitsus.ee/uudised-ja-teated.
• Finantsnõunik Ülle Hepner, tel
472 5605, e-post ylle.hepner@laane.
maavalitsus.ee.

Lääne maavalitsus

Loe veebis
www.le.ee

Haapsalu toidupank kogub toitu puudust kannatavate
leibkondade toetuseks Haapsalu ja Läänemaal.
Et toiduabi saada, võta ühendust kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajaga.

Aitame koos!

Haapsalu toidupanga koordinaator Anu, tel 5346 7713.

Kallis
HEIDI MEIER!

Avaneb valguse värv –
viib taevasse sätendav sild.
Su hingest saab särav tähekiht.

Olid toredad need
ühised tööhetked...

Gersti, Helje, Hille, Tiitu,
Luule, Eda ja Elve

Südamlik kaastunne
lähedastele
ANATOLI RÖLINI
surma puhul.

KÜ Haapsalu Kalev

MAIE NURK

Mälestame ning avaldame
sügavat kaastunnet
Andresele, Tõnisele ja nende
lastele!

Valli, Imbi ja Siim Ost

*Tuul puude ladvus tasa kiigub,
me vaikes leinas langetame pea ...*
Avaldame siirast kaastunnet
lähedastele meie kalli ja
hooliva kaastöötaja
HEIDI MEIERI
kaotuse puhul.
SA Lõuna-Läänemaa Tervishoiu
ja Sotsiaalhoolekande Keskus

Lahkus hea naabrimemm
LEIDA LIHK.

Sügav kaastunne omastele.

Naabrid Silde
ja Urva talust

Kallis Lyudmyla Spichakova.
Oleme mõtetes sinuga, kui
jätad hüvasti oma armsa
emaga.

Kolleegid Laine
tervisekeskusest

*Tähtede taga koidab Sul taevas,
vaikne lootus Sul täide seal läheb...*
HEIDI MEIER
17.5.1952–8.11.2017

Sügav kaastunne perekonnale.

Kaare tn 2 elanikud Virtsust

Ei võta sõnad leinavalu,
ei kuivata nad pisaraid...
Südamlik kaastunne Larissa
Kozlovale ja omastele kalli poja
ILJA KOZLOVI
kaotuse puhul.

Haapsalu lasteaia
Tareke kollektiiv

LEINAKIMBUD JA MATUSEPÄRJAD
KOGEMUSED AASTAST 1995

UUEMÕISA KONSUMIS
47 20 383 53 423572

MATUSEPARG.EE

Ostan talumaja koos maaga. Hoo-
ned võivad vajada põhjalikku remon-
ti. Telefon 508 0065.

Müüa 3toaline remonti vajav korter
esimesel korrusel. Hind 33 000 €. Tel 5341 5923.

ÜÜRILE ANDA
Üürile anda kolmandal korrusel kaks
kahetoalist korterit Haapsalus, Tal-
linna mnt 2. Info: arne@arnes.ee või
tel 5646 7357

TEENUS
Matusebüroost, Kooli 4, E–R 9–15,
matuseteenused: auto, puusärgid,
ristid, pärjad, kimbud, hauakivid ja
-plaadid. Tel 473 7210, 514 6239.
Matuseteenused Lihulas
tel 5373 0448.

Ehitus- ja remonditööd. Katuseehi-
tustööd. Vihmaveesüsteemide müük
ja paigaldusteenus. Tel 5347 7919.

Telerite ja elektroonika remondi-
töökoda Haapsalus Lihula mnt 27
(autobaas). Avatud tööpäeviti 9–18
ja laupäeval 9–14.
Tel 473 3055, 5557 4519.

Puurkaevude puurimine ja projektee-
rimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd
ning septikute paigaldus. Rauaeral-
dus, filtrite paigaldus. Tel 521 7415,
504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Ohtlike puude eemaldamine ning
okste ja võsa lõikus. Töötame 7 päe-
va nädalas. Välismaal omandatud
pikaaegne kogemus. Soodne hind ja
kiire teenus. Helista julgelt ja leiame
lahenduse. Tel 5623 0373. Randy

Tootja Läänemaal valmistab klaas-
plastist septikuid ja mahuteid. Kae-
ve- ja planeerimistööd kopplaaduri-
ga. Tel 551 0428, ain.raali@mail.ee.

REKLAAM

Rannarootsi Lihatööstus AS on Eesti kapitalil põhinev lihatööstus, mille tooteportfellis on üle 200 liha-
toote ning kus töötab ligi 180 inimest. Rannarootsi on kolmel järjestikusel aastal pärvinud „Eesti Parima
Toiduaine“ tiitli lihakategoorias. Igapäevaselt valib ligikaudu 35 000 inimest enda toidulauale mõne
Rannarootsi toote.

Võtame tööle
KAUBA PAKKIJA

Tööülesanded:

- Kauba pakkimine pakkeliinil

Nõudmised kandidaadile:

- Meeskonnatöö oskus
- Liinitööle vajalik kiirus
- Suhtlustasandil eesti keele oskus
- Kohusetundlikkus, püsivus ja täpsus
- Valmisolek töötada vahetustes (E-R 6:00-14:30 ja P-N 14:30-23:00, graafiku alusel)

Meie pakume:

- Kohapealset väljaõpet
- Töövahendeid ja tööriideid
- Erinevaid sportimisvõimalusi
- Toetavat ja sõbralikku meeskonda
- Tasuta transporti Haapsalust, Linnamäelt, Taeblast, Paliverest, Martnast

Tookoht asub Kirimäel, Lääne-Nigula vallas, Haapsalust 15 km Tallinna poole. Kui sul on küsimusi, siis helista numbril 472 5080. Saada oma CV meile CV-Online'i keskkonnas või e-posti aadressil personal@rannarootsi.ee märgusõnaga „PAKKIJA“.

Reakuulutus (kuni 4 rida): tööpakkumine, mets, kinnisvara, koolitus ja auto 4,50 €, alates 4. korrast 3,60 €; müük, loomad, teenus, ost, mitmesugust ja soovinn üürida 3 €, alates 4. korrast 2,58 €; tööotsimine 1,94 €. Kood 1 €. Raamiga kuulutus 1,02 €/cm², logoga 1,20 €/cm², kordus 20% soodsam. Leinakulutus 10,50 €, topeeltsuuruses 18 € ja matuseteade (topeeltsuuruses) 10,50 €. Õnnitlus: väike 10,50 € ja topeeltsuuruses 18 €. Tänuavaldus 10,50 €. Teated 0,60 €/cm²; raamitult 0,72 €/cm². Kuhu minna 0,36 €/cm². Kirikuteated 12 € kuus kogudus. Avatud E–R kl 8.30–17, tel 473 7111, faks 473 7040, e-post info@le.ee

JANE PÄRNALAA

Sookurg Paslepa muutis lennusuunda

Juuli alguses Paslepa rõngastatud ja sünnikoha järgi nime saanud sookurg oli eilseks jõudnud Põhja-Prantsusmaale. Rändele asuti Paslepa lahelt 6. oktoobri hommikul. Kümne päevaga jõudis kureparv Ungarisse Hortobágyi piirkonda.

Linnu rõngastanud Ivar Ojaste ennustas nädal tagasi, et kured peatuvad Ungaris novembri lõpuni. Seejärel lendavad linnud üle Itaalia ja Vahemere Tuneesiasse või Alžeeriasse.

Muhus ja Saaremaal rõngastatud kurepojad Liiva ja Looe valisid kohe läänepoolsema marsruudi, nad on jõudnud Kesk-Hispaaniasse. Lennusuunda otsustas muuta ka seltskond, kellega koos rändas Paslepa. Eelmisel laupäeval suundusid nad Tšehhi ja Saksa kaudu läänepoolsele rändeteele. Eile hommikuks oli Paslepa jõudnud Põhja-Prantsusmaale Étang de Bischwaldi järvele.

URMAS LAURI

ILMAENNUSTUS

MUJAL MAAILMAS

(11. novembril)

Helsinki	6°
Rooma	16°
Kairo	24°
Sydney	20°
New York	2°

Täna Läänemaal

Valdavalt pilves ilm. Sajab vihma, sekka võib tulla ka lörtsi. Ennelõunal puhub lõuna- ja edelatuul 7–12, puhanguti 15, rannikul kuni 18 m/s. Õhutemperatuur on 4 kuni 6 kraadi.

Pühapäev

muutlik tuul
5–12 (18) m/s

öö päev

1°...5°

Esmaspäev

lääne-, edelatuul
2–8 m/s

öö päev

-1°...5°

Teisipäev

lääne-, edelatuul
2–9 m/s

öö päev

-2°...4°

Kolmapäev

lääne-, edelatuul
4–10 (13) m/s

öö päev

-2°...5°

LUMBAR
ENERGY WOOD

OSTAME

- kasvavat võsa
- vähemväärtusliku lehtpuu raieõigusi
- leht- ja okaspuu küttepuid
- lepa enamusega metsakinnistuid

reigo@lumbar.ee
tel 5342 0379 | www.lumbar.ee

1 kuu	9,00 eurot
2 kuud	18,00 eurot
3 kuud	23,10 eurot
4 kuud	30,80 eurot
5 kuud	38,50 eurot
6 kuud	46,20 eurot

LÄÄNE ELU TELLIMISHINNAD

www.le.ee tel 473 7222

7 kuud	53,90 eurot
8 kuud	61,60 eurot
9 kuud	69,30 eurot
10 kuud	77,00 eurot
11 kuud	84,70 eurot
12 kuud	92,40 eurot

Raja K.T.
bioküte

OSTAME

küttepuitu, virnastatud ja kasvavat võsa, raieõigust ning metsakinnistuid.

TEOSTAME

kraavi- ja põlluservade võsast puhastamist giljotiiniga.

Võta julgelt ühendust telefonil 504 8655 või saada e-kiri info@rajakt.ee
www.rajakt.ee

11.-12.11

PEMONT

KÕIK VAJALIK K-RAUTAST

K-RAUTA

-22%

Soodustus ei laiene juba allahinnatud toodetele ning kodumasinadele ja nende tarvikutele.

WWW.K-RAUTA.EE